

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrst 42 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišтво: Kraljeva ulica št. 5, prilijpje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Zgrešena politika.

Šest let skupnega življenja je sicer za novo državo prekratka doba, da bi se mogla Jugoslavija popolnoma urediti in konsolidirati, vendar pa so imeli Srbi, Hrvati in Slovenci dovolj časa, da se medsebojno spoznajo in sporazumejo glede temeljev državne politike. Toda na žalost moramo ugotoviti, da niti Srbi, še manj pa prečanska ljudstva z malimi izjemami ni imelo vodilnih politikov, ki bi znali izbrati tih šest let za ublažitev plemenskih, kulturnih in verskih protislovij, čijih posledice čutimo danes vsi. Srbski politiki so se premalo zanimali za razmere na Hrvatskem in v Sloveniji, v svojem optimizmu so šli tako daleč, da niso ločili v novih pokrajinah plevela od zrna, ker so bili prepričani, da je s formalnim državnopravnim ujedinjenjem likvidirano tudi vprašanje duhovnega in kulturnega ujedinjenja. Ta optimizem je postal usodna politična prizma, skozi katero so gledali razmere v prečanskih krajih v napačni luči. Mesto da so se takoj po prevratu temeljito orijentali in proučili življenje prečanskega ljudstva, da so se zanimali, kako je to ljudstvo politično orijentirano, kakšno stališče zavzema njegovi politični voditelji napram novi državi in koliko je med njimi zanesljivih mož, ki nudijo zadostne garancije, da politika v teh pokrajinah z državnega stališča ne krene na napačno pota, so dali svoj plačet dvoživkam, pobeljenim grobovom, ljudem, ki so se do zadnjega trenutka z vsemi štirimi upirali in borili proti jugoslovenski misli. Srbski državniki so v svoji kratkovidnosti in prirojeni širokogrudnosti akceptirali na Hrvatskem in v Sloveniji to, kar je ustvarila bivša avstro-ogrška monarhija.

In tako se je zgodilo, da so splavali na površje takoj po ujedinjenju elementi, ki v novi državi niso imeli absolutno nobene pravice do kakršnekoli vloge v javnem in političnem življenju, ki bi morali mirno in ponižno čepeti v svojih kotičkih in delati pokoro za grehe iz preteklosti, ker so bili v očeh jugoslovensko orijentirane javnosti do skrajnosti diskreditirani. Nasprotno pa je bila posledica te zgrešene politike Beograda ta, da so se umaknili iz javnega življenja zlasti pri nas v Sloveniji, pa tudi na Hrvatskem malone vsi zvesti in dosledni pristaši jugoslovenske misli, na katerih bi morala naša državna politika bazirati svoje delo v prečanskih krajih takoj, ko je stopila na slovensko in hrvaško zemljo. Če bi bila storila to, če bi se bili beogradski politiki zavedali, koliknega pomena je za državo radikalno razčiščenje političnih razmer v novih pokrajinah, kjer je bila nujna potreba eliminirati iz javnosti, zlasti pa iz politike pobeljene grobove v osebi vseh onih elementov, ki so obrnili plašč po vetru in postali pod pritiskom razmer Jugosloveni samo na zunanaj, z druge strani pa podpirali one faktorje, ki so že pred vojno pod strahom persekucij in avstrijskih ječ oznanjali politično vstajenje našega naroda, bi nam bilo prihranjeno marsikatero razočaranje in neštete krize, ki tako ovirajo prepotrebno delo miru in konsolidacije v državi. Srbski državniki so storili usodno napako s tem, da niso po prevratu z energično potezo uveljavili državne avtoritete v prečanskih krajih, da niso izstili respekta pred novo državo in njenimi temelji tudi pri onih Slovencih in Hrvatih, ki še danes pretakajo solze za pokojno avstro-ogrsko monarhijo. To je bila prva in najvažnejša naloga naše državne politike. In ker možje, stoječi na krmilu države prve dni po prevratu, niso videli eminentne važnosti tega dela, smo prišli po šestih letih skupnega življenja tako daleč, da so si Srbi, Hrvati in Slovenci faktično bolj tuji, nego so si bili takrat, ko je zavirala nad njimi jugoslovenska trobojnica.

Dočim vidimo pri srbskih državnikih napake, ki jih je mogoče oprostiti, ker izvirajo iz površnega ali pa sploh nobenega zanimanja za razmere v prečanskih krajih, moramo glede napak naše prečanske politike ugotoviti, da so neodpušljive, ker izvirajo iz zlobovosti in mrznosti do Srbov. Prečanski politiki

Veliko zborovanje radikalne stranke v Beogradu.

Važen govor ministrskega podpredsednika Trifkovića in notranjega ministra proti Radiću.

— Beograd, 17. nov. (Izv.) Včerajšnji veliki zbor narodnopolitične stranke na Terazijah v hotelu Pariz in pokrajinska konferenca Davidovičevih demokratov sta bila dva najvažnejša politična dogodka, za katera so se zelo zanimali politični krogi. Javni shod radikalne stranke je bil impozanten. Dvorane hotela Pariz so bile do zadnjega kotička napolnjene pristašev radikalne stranke in njenih prijateljev. Shod je bil prav sijajno obiskan ter je pokazal izredno velik uspeh. Ta shod je bil v glavnih konturah pokazal ostro volilno borbo, v kateri bodo radikalni napeli vse svoje sile proti razdiralnemu elementu, tako proti Davidovičevi stranki, kakor proti HRSS.

Ze okoli 9. dopoldne so prišli na zborovanje skupščinski predsednik Ljuba Jovanović, zun. minister dr. M. Ninčić in notr. minister Boža Maksimović. Bili so viharno pozdravljeni. Predsednik mestne organizacije radikalne stranke Mihajlo Marjanović, beograjski župan, je otvoril zborovanje, omenjajoč, da vodja radikalne stranke, min. predsednik Nikola Pašić radi zelo slabega vremena — v nedeljo ponoči je začel padati v Beogradu sneg — ne sme zapustiti stanovanja po nasvetih zdravnikov. Podelil je za tem besedo min. podpredsedniku Marku Trifkoviću, ki je v obsežnem zasnovanem govoru očrtal politični položaj in vse važnejše dogodke zadnje ministrske krize. Nekateri odstavki njegovega govora so izzvali med zborovalci viharne odobravanje in mestoma zelo odločne proteste proti Radiću in Ljubi Davidoviću. Zborovalci so tudi vzklicali nacionalnemu bloku in edinstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Min. podpredsednik M. Trifković je najprej pojasnil, kako so gotove stranke spreminile svoje temeljno načelo glede ustave. (Klici: »To je Davidović!«) Doli z Davidovičem! Radi te menjave temeljnega načela se je tudi spremenila politična situacija v narodni skupščini. Tedanja vlada g. Nikole Pašića (Klici: Živel Nikola Pašić!) se je z ozirom na spremenjeni položaj odločila da apelira na narod, če tudi on odobrava tako spremembo. Takratna opozicija se je temu protivila, naglašujoč, da je narodna skupščina za delo sposobna, zlasti ko je bilo 27. maja zaključeno redno zasedanje. Opozicija je zahtevala, da se skliče izredno zasedanje narodne skupščine, ker to zahtevajo notranje in zunanje prilike. Državno upravo so v roke dobili gospodje iz ožjega bloka. (Klici: »Doli z njimi! Proč s separatisti! Proč s federalisti!«) Bivša blokaška vlada je sestavila deklaracijo, ki je bila zelo nejasna, neopredeljena in je skrivala gotove stvari. Ministrski podpredsednik je nadalje naglašal, da so bivši blokaški ministri nastopali z nejasnim programom in po treh mesecih je morala blokaška vlada pasti pod težkim bremenom velikih osebnih neuspehov. Mesto, da so dosegli sporazum, so ustvarili še bolj napete odnose med srbskim in hrvaškim narodom, nego so bili popreje. Nad njihovim postopanjem je že sedaj izrečeno javno mnenje in volilci bodo v kratkem izrekli svojo sodbo, če je to dobro, kar so blokaši napravili.

V zelo obširnih izjavanjih je nato Marko Trifković reagiral na prvi volilni govor Ljube Davidovića, ki ga je imel 22. t. m. Odločno je odklanjal Davidovičeve očitke, da je radikalni sporazum enak sporazumu hajduka, ki sreča politika ter mu zagrozi: »Denar ali življenje!« Marko Trifković konstatira v svojem govoru, da je težko razpravljati s takim nasprotnikom in voditeljem velike stranke, ki na tako prostaški način kvalificira delovanje stranke, katere že nad 40 let vodi državne posle. Radikalna stranka je ponosna na svojo preteklost in na delovanje svojega načelnika Nikole Radičevega in Korošcevega kova. vzgojeni v avstrijskem duhu in polni megalomanije, ki se jih je polastila, ko jim v svobodni državi ni bilo treba več plesati tako, kakor svirajo drugi, niso hoteli nikoli računati z razpoloženjem srbskega ljudstva. To ljudstvo se je v večstoletni borbi za politično neodvisnost naučilo respektirati državo in ceniti svobodo, ono ne drvi slepo za fantomi in odklanja igro z ognjem, ki lahko uniči naš skupni dom. Diktirali temu ljudstvu voljo, ki je bila še včeraj v službi njegovih krvnikov, pomeni politični zločin prve vrste. Ta zločin bi hoteli zakriviti nad Srbi prečanski separatisti, ki se skušajo pod krinko narodnega sporazuma polastiti faktičnega vodstva državnih poslov in potisniti

Pašića, ki je dokončal najvažnejše in največje državne posle na korist celokupnega našega naroda, na korist ujedinjenju Srbov, Hrvatov in Slovencev. (Viharne odobravanje. Klici: »Živel Nikola Pašić!«) Popolnoma netaktno je, da se veliki radikalni stranki imputira hajduški sporazum. Ministrski opredsednik je nato navedel razna zgodovinska dejstva, ki jasno kažejo, s kako veliko poštrevnostjo so radikalni delovali za sporazum med Slovenci, Hrvatini in Srbi. Kriska deklaracija, narodno in državno ujedinjenje z manifestom z dne 1. decembra 1918, sprejem vidovdanske ustave in drugi politični dogodki kažejo, v koliko je kraljevina Srbija opustila. Ugotoviti je treba, da sta kraljevina Srbija in Crnogora dve suvereni državi, imeli sta nad 100 let svoji vladi. Povodom narodnega ujedinjenja so se opustile pokrajinske vlade v Dalmaciji, Sloveniji in na Hrvatskem, dočim bi tudi Srbija za časa svoje obnove nujno potrebovala posebno vlado, kar pa se ni zgodilo. Kako more g. Davidović govoriti, da vodi radikalni politiko hajduškega sporazuma?

Na mirovni konferenci je bil nam Srbom prisojena vojna odškodnina, da obnovimo porušene krajeve v Srbiji in Crnogori. Zahtevali smo, da nam dajo kot del odškodnine železniške vozove in lokomotive. Dobili smo jih, a ti železniški vozovi in lokomotive so prišle bolj v korist Sloveniji in Hrvatski, kakor pa Srbiji in Crnogori. V Srbiji imamo namreč samo okoli 300 km železniških prog. Crnogora nima nikakih železnic, Hrvatska in Slovenija pa nad 3 tisoč km.

Marko Trifković je navedel še nekatere druge praktične okoliščine, ki osvetljujejo pravo obliko sporazuma. Kratko resumirajoč je naglašal: Sporazum Ljube Davidovića pomenja sporazum razuzdanosti, pomenja sporazum slabosti in neznanja. V drugem delu svojega govora je ministrski podpredsednik orisal Radičev delovanje in njegovo stranko.

Če je potrebna politika srca in pameti, je baš to potrebno Stjepanu Radiću, da se ne bi tako surovo izražal o našem kralju. (Klici: »Živel kralj Aleksander!«) Radić želi, da se pri nas uvede parlamentarizem po angleškem primeru. Kaj to znači? To znači, da mora Stjepan Radić prav dobro vedeti, kako se ima postopati napram kralju. (Klici: »Zdajalec je! Radić je rusilec države! Stramota!«) Radić je dale spaval naše svetlinje, norčeval se je iz naše abanške Golgate. Albanija je bila naša Golgota in mi smo na njo ponosni. Velika neresnica je, kar trdi Stjepan Radić, da smo šli čez Albanijo zato, ker so nas od zadaj podili s strojnimi. Mi smo šli čez Albanijo iz našega notranjega čustva, ker Srb ni hotel postati avstrijski rob. Gladni in raztrgani smo korakali z našim kraljem čez Albanijo, da nismo postali sužnji. To naj si Stjepan Radić prav dobro zapomni! Odločno moramo tudi odklanjati Radičev psovanje in njegove klevete, ki jih je izrekel proti našim herojem, ko govori, da so naši vojski ubijali neoborožene vjetnike in da so jih na tisoče podušili. To je nesramna laž, ki jo je sposoben samo tip, kakršen je Radić.

Ministrski podpredsednik je dalje podčrtaval posledice zadnje ministrske krize. Kratko je kritiziral proglaš širšega bloka. Moderna demokracija baš v Angliji zahteva od naroda zaupanje in zato so se razpisale volitve. Mi smo volitve razpisali, da se narod jasno izreče za to ali drugo politično linijo. Omenjal je tudi politično taktiko demokratskega poslanca Koste Timotejevića, kateremu so zborovalci vzklicali kot branitelju vidovdanske ustave in narodnega edinstva. Radikalna stranka se volitev ne boji, naspotno s samozvestjo.

Srbe docela v ozadje. Prečanska politika, izvenredno ono, ki brezpopojno priznava načela narodnega in državnega edinstva, gre za tem, da pod pretvezo kulturne zaostalosti Srbov odzema tem pionirjem jugoslovenske misli vsako odločilno besedo v državni politiki, vsak najmanjši vpliv na razmere v prečanskih krajih. Srbi imajo popolno pravico, da se tej tendenci odločno upirajo. Da ta vseskozi zavožena in zločinska politika za državo ne more imeti dobrih posledic, je jasno tem bolj, ker smo se v šestih letih menda vsi prepričali, da po tej poti ne pridemo do zaželenega cilja. Namen predstojećih skupščinskih volitev je, popraviti na obeh straneh storjene napake, kolikor jih je sploh še mogoče popraviti.

gleda na končni izid, dočim je širši blok vedno kazal veliko bojazan pred volitvami.

Za min. podpredsednikom je govoril zelo odločno notranji minister Maksimović, ki je v glavnih potezah podal temeljne točke svoje notranje politike, ki jo vodi napram razdiralnemu elementu, osobito napram HRSS in federalistom. Radić nastopa kot velezdajalec, kot destruktiven element. Mi ne moremo sprejeti niti republike, niti federacije držav, niti ne Radičevega mirovništva, ker se za temi besedami skrivajo vse drugačni cilji. V svetovni vojni so našo hrabro dinastijo psovali z najogabnejšimi priilki. Našega blagopokojnega kralja Petra so nazivali »kralja opankarjev«, toda kralj Peter je s svojim junaštvom priboril narodu svobodo in ujedinjenje, dočim sta spravila cesar Fran Josip in Viljem svoji državi v propad. Ne moremo sprejeti federacije držav in o taki točki mi ne razpravljamo. Naša vlada ne more biti nobena Radičeva filijalka, kakor je to bila prejšnja vlada, ki ni mogla storiti nikakega sklepa, dokler Stjepan Radić ni dal svojega blagoslova. V zvezi s samostojnimi demokrati smo se odločili zahtevati poveritev vodstva državnih poslov in izvršiti apel na narod, če odobrava ali ne našo politiko, ki je politika na dobro in srečo domovine.

Shod je končal opoldne, na kar so zborovalci po Terazijah pridrili velike manifestacije, viharno pozdravljajoč glavnega voditelja radikalne stranke.

Pokrajinska konferenca Davidovičeve stranke.

— Beograd, 17. nov. (Izv.) V hotelu »Slavija« je bila včeraj popoldne pokrajinska konferenca Davidovičeve demokratske stranke pod predsedstvom dr. Iva Krstelja. Iz raznih krajev države je prišlo na to konferenco okoli 200 delegatov iz južne Srbije, iz ostalih krajev države so bile delegacije zelo maloštevilne. Ljuba Davidović je imel na tej konferenci svoj drugi volilni govor. Naglašal je potrebo novega sporazuma, ki se naj izvede predvarno in z največjim samozatajevanjem. Dalje je govoril, da se sedaj ustava ne spoštuje in da se kršijo osnovne svobodščinske državljanske pravice. Prekanjajo se ljudje, ki so demokratskega naziranja. Po Davidovičevem govoru se je razvila daljša debata o sestavi kandidatskih list. Definitivni sklepi še niso bili storjeni, ker je nominiranje kandidatov prepuščeno posamnim lokalnim organizacijam.

Zaupnica Mussoliniju. Giolitti proti Mussoliniju.

— Rim, 16. nov. Po razpravi o zunanji politiki, v kateri so fašistiški govorniki proslavljali Mussolinija, je prišlo v soboto do glasovanja. Stavljeno je bil na glasovanje dnevni red: Zbornica odobrava zunanjo politiko vlade in preide k dnevnemu redu. Navzočih je bilo 347 poslancev. Glasovalo jih je 321, vzdržalo se je glasovanja 26 poslancev, proti jih je glasovalo 6. Proti je glasoval tudi Giolitti, vzdržal se je Orlando. Vlada je združila z glasovanjem vprašanje zaupnice. Fašistovski voditelji peče najbolj Giolittijevo protiglasovanje.

Pred glasovanjem je imel Giolitti govor, v katerem je izjavil, da ako bi šlo res samo za zunanjo politiko, bi glasoval za priznanje, toda združuje se z glasovanjem kompleks vse vladne politike. On pa je odločno proti sedanjim notranji politiki, katere ima vpliv tudi na zunanjo. Odpravljena je svoboda tiska. Italijanski narod je upal po splošnih volitvah na dobo absolutnega notranjega mira, ki pa ni nastopila.

Nadaljujejo se nasilstva in nezakonitosti.

Giolitti je, obrnjen k Mussoliniju, vzklil: Cestiti gospod predsednik, radi ljubezni do domovine, radi prestiža Italije, ne postopajte z italijanskim narodom tako, kakor da bi bil to narod, ki ne zahteva one svobode, katere je vedno užival v preteklosti! (Živahno kocentiranje.)

Težkoče pri sestavi avstrijske vlade.

— Dunaj, 17. novembra. (Izv.) Designirani zvezni kancelar dr. Seipel še ni kljub posvetovanju z deželnimi glavarji v položaju, da sestavi definitivno vlado. Pogajanja glede upravne reforme so deloma uspela. Težavnost pa pogajanja glede razdelitve in predodkaza dohodkov posamnim deželam vprašanje sankcij. V teh vprašanjih deželni glavarji zahtevajo, da se morajo vsi deželni finančni zakoni predčasno predložiti finančnemu ministru predno jih začne obravnavati deželni zakon. Deželni glavarji nasprotujejo zahtevi vlade.

NAPETOST MED ANGLIJO IN RUSIJO.

— Pariz, 17. nov. (Izv.) Londonski dopisnik »Tempsa« javlja, da v znanj aferi Zinovjevega pisma ne gre za filizifikat, marveč za original. Kakor dalje »Sunday Express« javlja, ima Churchill namen, da izroči sovjetskemu zastopniku v Londonu Rakovskemu diplomatski potni list.

RUSKO - NEMSKA TRGOVSKA POGAJANJA.

— Moskva, 16. nov. (Izv.) Ruskonemška trgovinska pogajanja so se danes pričela.

UMIK ŠPANCEV IZ MAROKA.

— Pariz, 17. nov. Havas javlja iz Madrida, da so se začeli Španci popolnoma umikati iz Maroka. Vojni material, živila in vse vojaške priprave so že začeli nalagati na ladje, da odpeljejo vse stvari na Špansko.

FRANCOZI IZPRAZNUJEJO PORUHRJE.

Francozi izpraznjujejo Pohorje — Essen 17. nov. Francoska žel. režija je danes uradno izročila vse železnice v Pohorju nemški železniški družbi v upravo. Izročitev se je povsod izvedla mirno in brez vsakega incidenta.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 7.50.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG

Slavonski hrast, krilj, 3 m dolž., od 30 cm preča, naprej, prvovrstni, franco meja: denar 1450, blago 1500; remeljni 40/80, Carintia monte, franco nakl. post.: blago 690; bukovi krilj, od 3—6 m dolž., od 25—45 cm premera, brez srca in velikih grč, franco meja, 1 vagon: denar 400, blago 410, zaključek 400; bukovi krilj, od 3—6 m dolž., od 45—80 cm premera, brez srca in velikih grč, franco meja, 1 vagon: denar 400, blago 410, zaključek 400; deske 20, 25, 30 mm III, franco meja: blago 520; bukova drva, klana, na pol suha, 1 m dolž., brez okroglice, franco nakl. post.: blago 25; oglje vilano Ia, franco meja: denar 118.

ZITNE TRG.

Pšenica, domača, franco Ljubljana, denar 390; pšenica, habska, par. Ljubljana, blago 435; koruza, nova, garancija, franco Postojna, trans., blago 235; ovsa, habska, par. Ljubljana, blago 340; fižol, ribničan, orig., franco Ljubljana, denar 450; fižol, ribničan, čiščen, franco Postojna, trans., blago 345; fižol, prepelčar, orig., franco Ljubljana, denar 480; fižol, prepelčar, čiščen, franco Postojna, trans., blago 580; fižol, mandalon, orig., franco Ljubljana, denar 390; fižol, mandalon, čiščen, franco Postojna, trans., blago 495; fižol, rjav, orig., franco Ljubljana, denar 410; laneno seme, franco Ljubljana, denar 675, blago 730; otrobi, debeli, franco Ljubljana, blago 235; ajda, domača, črna, franco Ljubljana, denar 250; ajda, domača, siva, franco Ljubljana, denar 235; krompir, franco skladišče Ljubljana, blago 120; jabolka za prešanje, franco, na klada postaja, 1 vagon, denar 110, blago 120 zaključki 120.

EFEKTI.

2½% drž. renta za vojno škodo 110—113, 7% invest. pos. iz leta 1924. 66, Celjska pos. 210—220, Ljubljanska kreditna banka 220, Merkantila banka 125—126—125, Prva hrv. šted. 915, Slovenska banka 90—95, Nihag 67, Strojne tov. in liv. 130, Trboveljska premožljiva družba 475, Združene papirnice 120, Split cement Portland 1400—1455, 4½% kom. zad. drž. banke 90, 4½% zast. I. kr. drž. bke 17.

Zagrebska borza.

Dna 17. novembra. Sprejeto ob 13. Devize: Curih 13.28—13.38, Praga 204.95—207.95, Pariz 360.35—365.35, Newyork 68.40—69.40, London 318.35—321.35, Milan 298—301, Dunaj 0.0965—0.0985, Valute: dolar 68—68.20.

Efekt: 7%, inv. pos. 1921 63.50—64.50; 2½% drž. rente za ratno štetu 111—114; Ljubljanska kreditna 217.50—222; Centralna banka 29—31, Hrv. esk. banka 108.50—109.50, Kreditna banka Zgb 106—110; Hipotekarna banka 56.50—57, Jugobanka 101—102, Prireditelna 915, Eksploatacija 85—97.50, Drava d. d. Osijek 230—245, Sečerana, Osijek 830—845, Isis d. d. 65—66.50, Nihag 67.50, Gutman 715—720, Slavenska 190—210, Slavonija 72—73, Trboveljska 465—470, Union paromlin 500—600.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 17. nov. Današnja borza: Beograd 7.50, Milen 22.45, London 24.03, Newyork 518.70, Pariz 27.40, Praga 15.475, Berlin 1.73. — Trst, 17. nov. Borza danes radi praznika ni poslovala.

„KINO IDEAL“

predvaja od ponedeljka 17. do včerajšnje srede 19. t. m. krasen nov fantastičen „Vita“ film

PREPOVEDANA ZEMLJA
ali prestolnica tibetskega papežas fenomenalnimi naravnimi posnetki. Erotična drama s sodelovanjem ELLEN TELS bele-
tnege kora. V glavni vlogi znani prvotvorniki ERIKA GLASSNER, VILMA BANY
in OSKAR BEGERI in drugi.

Prednaznanilo:

ZADNJI PLES

Nordisk — film.

6946

Italijanski parlament.

Fašistovska večina v razsulu. —
Sprejem državnega proračuna.

— Rim, 17. novembra. (Izv.) Za danes določena seja zbornice je bila odpovedana. Po starem običaju bi imela zbornica razpravljati o vloženih interpelacijah. Ker teh ni bilo, je zbornično predsedstvo sejo odpovedalo. Jutri se prične splošna razprava o notranji politiki povodom debate o proračunu ministrstva notranjih zadev. Razprava traja do sobote, na kar bo vlada zahtevala od zbornice, da ji izreče zaupnico glede notranje politike. Prijavljenih je 70 govornikov in bo debata zelo živahna. Ministriški predsednik Mussolini je izjavil po slancu Torreju, da je vlada odločena, da se še tekom tega jesenskega zasedanja sprejme vsi državni proračuni. Razprave bodo trajale do Božiča, tako da bo vlada preskrbljena z rednim proračunom in da se ne bo lovila za začasnimi proračuni.

Danes dopoldne je bila v vimalinski palači seja ministrskega sveta, ki je razpravljala o reorganizaciji italijanske armade. Vrhovni poveljni svet je vladin načrt s 7 protit. I. glasu odklonil. Po vladnem načrtu bi se imelo stanje italijanske pehote in kavalarije zelo zmanjšati in bolj reorganizirati ostale tehnične čete. Vlada je sklenila načrt vojaške reforme predložiti rimski zbornici.

Dr. Fran Windischer.

V resnih časih za potrebo krenke skupne gospodarske korporacije v Sloveniji.

Ako hočemo s pridom in s potrebo stvarno izkušnostjo stati na braniku svojih gospodarskih interesov in utrjevati svoje gospodarske pozicije, nam je potreba dobrih in izkušenih strokovnjakov za razna gospodarska vprašanja. Take gospodarske strokovnjake je mogoče imeti samo v velikih in močnih gospodarskih korporacijah z zadostnimi sredstvi. Le v takih gospodarskih zastopih je mogoče pridobiti in držati si strokovnjakov, ki so specializirani v svoji stroki. Kdor mora sočasno zasledovati celo vrsto kompliciranih gospodarskih vprašanj, ne more delati po redu in ne more danes ob vsej darovitosti obvladovati naravnost ogromnega materiala. V Sloveniji s svojimi posebnimi prilikami potrebujemo izkušen prvotvornih gospodarskih generalistov, kajti sedaj moramo zasledovati vse gospodarske dogodke raz druge vidike, kakor smo to delali v stari monarhiji, kjer so na Dunaju in v Pešti vodili veliko gospodarsko politiko in kjer mi kot mali drobci nismo prihajali sotrno v poštev. Danes v novi državi moramo v svoji vodilni gospodarski korporaciji motriti vsa vprašanja neposredno raz stališča države s popolnim čutom velike odgovornosti ter skušati, da pod tem vidikom pripravimo do veljavne tudi svoje posebne interese. Kot gospodarsko najbolj razvitemu delu pripada nam tudi dolžnost, da v mnogih vprašanjih gospodarske in prometne politike nastopamo inicijativno in vodilno. V mnogih strokah je naš gospodarski interes odločen za državo samo. Ker smo daleč od centrale in daleč od drugih gospodarskih središč, je potrebno, da osebno iščemo stikov in da osebno zastopamo svoje gospodarske interese. Zato je treba mnogo denarja, in če zapademo v žalostne čase, ko bomo morali na pozive na najvažnejše gospodarske konference odgovorjati, da nimamo denarja in da moramo ostati doma. Odsotni pa nikdar nima prav. V takih prilikah nam sila gospodarskih razmer in čut za samoohranbo kategorično nareka, da svojih obstoječih gospodarskih korporacij ne smemo splohit, ampak da jih moramo jačiti in izpopolnjevati. V koncentraciji bo naša moč in naša bodočnost, ne pa v delitvi. Zatezadeti je treba svariti pred usodnim delom, katero se poskrša pri nas poslednji čas pod vnanjim nezadostno presojo in vplivom, ki meri na to, da se razkroji Trgovski ali obrtniški zbornica za Slovenijo in se osnuje za obrtniške posebne obrtniške zbornice, ali celo dve. Taka delitev bi bila usodna. Skoda, da bi v prvi vrsti našemu številnemu obrtniškem stanu v Sloveniji, ki šteje okoli 25.000 obratov in zaposluje z vajenci nad desetisoč pomožnega delavstva. Naši gospodarski stanovi imajo v novi državi celo vrsto skupnih močnih interesov, če zatezadeti, ker so nastajeni v Sloveniji. Te interese je mogoče vse drugače zastopati v čvrsti

kljub temu, da ga odklanjajo vojaški strokovnjaki.

Danes sta oficijelno izstopila iz fašistovske stranke poslanca knez Lanza di Trebbia, zastopnik Sicilije in Paolletti. Knez Lanza je bil pri zadnjih volitvah vnet podpornik fašistovske stranke. Splošno trde, da se fašistovska stranka nahaja v krizi in da se krha disciplina na vseh koncih in krajih.

SNEG NA DUNAJU.

— Dunaj, 17. novembra. (Izv.) Danes jutraj je začel na Dunaju naletavati sneg. Temperatura znaša tri stopinje pod ničlo.

SMRT ANGLEŠKEGA DRŽAVNEGA PODTAJNIKA.

— London, 16. novembra. Bivši državni podtajnik za Indijo lord Montagu je danes umrl.

NOGOMETNA TEKMA ŠVEDSKA: ITALIJA.

— Milan, 17. nov. (Izv.) Včeraj v prisotnosti 15.000 gledalcev je bil prvi internacionalni match med Švedsko in Italijo. V prvem polčasu so Švedi zabil 2 gola, Italijani samo enega. V drugem polčasu so Italijani napeli vse sile, da so si priborili še en gol in je bila tako igra neodločena 2:2. Občinstvo je demonstrativno podpiralo Italijane. Švedi so bili zelo razočarani nad prišranostjo občinstva.

vse drugačno nego pri nas. Pri nas se mnogo govori o zakonu o radnjama (srpski obrtni red), ki je leta 1910 stopil v veljavo v Srbiji. O njem izrekajo sodbo celo taki, ki poznajo ta zakon še manj nego naš obrtni red. Po 500 letnem mučenstvu svobodni, so se Srbi izredno brzo razvijali vsestransko in dosegli čudovito visoko stopinjo razvoja. Naše obrtne, kupčijske in upravne razmere so pa pri vsem tem le drugačne in zahtevajo posebnega vpoštevanja. V Srbiji je ta zakon pomenjal kolosalen napredek proti staremu zakonu iz leta 1855, ali za naše gospodarske, obrtne in kupčijske prilike ta zakon ne bi bil primeren, pomenjal bi mogočen korak nazaj. Ne začetujmo, kar imamo. Če je potrebno reforme, potem izvedemo reforme. Ne fantazirajmo pa za zakonom, ki ne ustreza današnjemu stanju našega obrtnega razvoja. Ne smemo se prenačljiti. Do enotnosti pridemo tudi na tem polju, ali po drugem potu in polagoma z novimi enotnimi obrtnimi zakoni.

NIBELUNGI!!!

Pod avstrijskim jarmom.

(iz uradnega poročila vrhovni komandi avstrijske armade 1. 1915.)

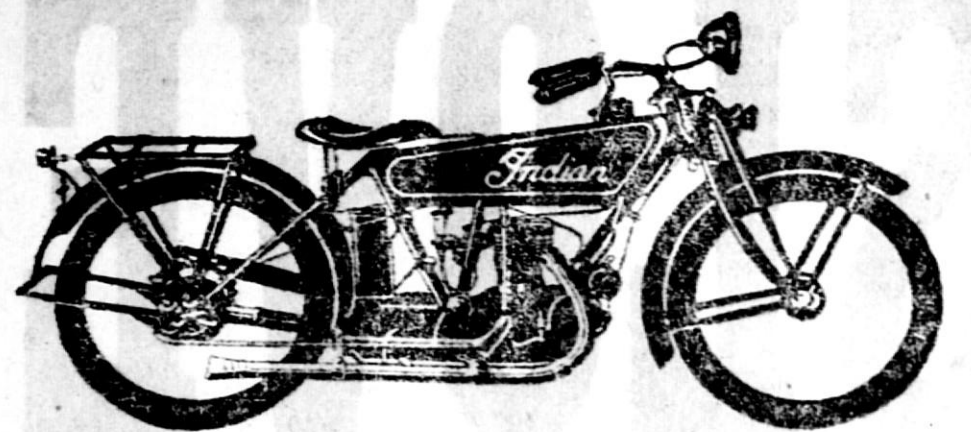
II.
Leta 1913. je nastal pod vodstvom prof. Ilešića in privatnega docenta na zagrebški univerzi dr. Bogumila Vošnjaka pokret, ki je zasledoval čim najobsežnejšo izravnavo slovenskega in srbohrvatskega jezika. To idejo so skušali praktično pospešiti s tem, da se je v dnevnem časopisu obeh strank rabilo vedno več hrvaških izrazov. Stremiljenje dr. Ilešića, da se slovenščina čim najbolj zbliža s srbohrvaščino, je izzvalo živahno odobravanje beogradskega vseučiliškega profesorja in politika dr. Jovana Skerlića. V splošnem ženskem društvu v Ljubljani je imel dr. Ilešić, ki je bil 13. januarja 1914 imenovan za privatnega docenta slovenskega jezika in slovenske književnosti na zagrebškem vseučilišču, predavanja o kralju Nikiti kot pesniku. Začetkom meseca marca 1914 se je udeležil somninske svečanosti na čast pred sto leti rojenega pesnika in kneza Petra Petrovića Njeguša, ki jo je priredilo srbsko akademsko društvo »Njeguš« v Zagrebu.

Pri odkritju spomenika srbskemu pisatelju »Dositelju Obradoviću« (v juniju 1914) je bila »Slovenska Matica« zastopana po odborniku Antonu Kodru. Mestno občino ljubljansko sta pri tej priliki zastopala občinski odbornika dr. Fran Novak in urednik Rasto Pustoslavšek. Pri tej priliki je imel zastopnik mestne občine ljubljanske, občinski odbornik in deželni poslanec dr. Fran Novak odličen član slovenske liberalne stranke, govor, v katerem je označil Obradovića kot borca za jugoslovensko idejo in mesto Beograd kot kulturni center vseh Jugoslovenov.

Da bi razširila znanje srbohrvatskega jezika med Slovenci, je izdala »Matica Slovenska« 1. 1914 zbirko srbskih junaških pesmi, ki ji je pridelala hrvaško-slovenski besednjak in slovnico srbohrvatskega jezika. Istemu namenu je služil srbohrvatski kurz, ki ga je predsednik »Matice Slovenske« otvoril sredi maja 1914. I. Med knjižari, ki jih je »Slovenska Matica« izdala 1. 1914, je bil tudi roman »Gospodin Franjo«. Spisal ga je vpokojeni računski stotnik Fran Maselj, ki se je pri svojih književnih delih posluževal psevdonima »Podlimbarski«. Radi izdati te knjige, ki jo je ljubljansko državno pravništvu zaplenilo radi zločina veleizdaje po § 58. c. kaz. zak. in radi pregreške pobune po § 300. kaz. zak., je oblast razpustila »Matico Slovensko«. C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je dne 5. septembra 1914 utemeljilo to zaplenbo takole: »Roman ima izrazito politično tendenco... V romanu se poudobno slika in dokazuje, da je okupacija Bosne in Hercegovine s strani monarhije deželni prejel preste kot blagoslov ter potrdila prebivalstvo v še večjo vero. Nazorno se v romanu z očitljivo napačnimi izmišljenimi dejstvi slika strašna korupcija civilnih in vojaških oblasti in se skuša domače prebivalstvo naučevati proti temu oblastem. Zlasti se podčrtava navidezno zatiranje srbskega dela bosanskega prebivalstva ter se s celo vrsto simpatičnih pripomb odobnjeva revolucionarno gibanje Srbov v Bosni in Hercegovini. Vse to je jasno razvidno iz romanovega zaključka. S tem pa se deluje na to, da bi se anektirane zemlje odcepila od enotnega državnega telesa. (§ 56 c. dr. kaz. zak.) Ta knjiga je bila razširjena v vseh šolskih knjižnicah na slovenskih srednjih šolah.

Naraščajoče navdušenje za jugoslovensko stvar je napotilo ljubljansko pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« leta 1910, da je napravilo pevski izlet v Beograd. V beogradskem gledališču je priredilo koncert in drugi dan so si izletniki ogledali kraljevski dvorec. Pri tej priliki ji je pogostil in pozdravil prestolonaslednik Aleksander in večje

Enocilindrski „INDIAN-PRINC“ prispel!

3 HP
350 cm³Na zahtevo
električna
svetilka in
kilometroštev-
vec

Brzina nad 80 km na uro Vporaba bencina 2 l na 100 km

Cena samo Din 16.000

6943

na podlagi današnjih kurzov in tarif.

Vabimo na ogled!

American Motors Ltd.

LJUBLJANA

Dunajska cesta 9-12

LJUBLJANA

Telefon št. 477

Brzgojavke: FORDAVT

število oficijev. Po poročilu ljubljanskega »Jutra«, (ta list, ki ga je izdajal Milan Plat, je že pred leti prenehal izhajati) je prestolonaslednik nagovoril soprogo sedanega ljubljanskega župana dr. Tavčarja, državnega poslanca Streklja, predsednika »Ljubljanskega Zvona« in urednika »Slovenskega Naroda« in »Jutra«. Slovenski izletniki so tudi posetili svečanost, ki je bila prirejena povodom rojstnega dne kralja Petra. Svečanosti je prisostvoval sam kralj. Tudi kralj Peter je nagovoril gospo dr. Tavčarjevo in z njo, kakor je poročalo »Jutro«, pisal srbski narodni ples »Kolo«. Gospa dr. Tavčarjeva je bila kmalu nato odlikovana s srbskim redom Sv. Save IV. vrste, katerega pa ob izbruhu vojne s Srbijo ni odložila.

Dne 29. avgusta 1910 — po posetu »Ljubljanskega Zvona« v Beogradu, — sta prišla dva srbska častnika kapetan Ristić in major Tucović v Ljubljano in sta imela v gostilni pri »Ruskem carju« sestanek s člani »Ljubljanskega Zvona«.

Pri bakljadi, ki jo je dne 17. avgusta 1910 priredilo vojaštvo, je več demonstrantov klicalo: »Živela Srbija«!

Dne 21. avgusta 1910 se je uradno razglasilo, da cesar ni potrdil zopetne izvolitve Ivana Hribarja za ljubljanskega župana. Ko ga je občinski svet vkljub temu znova izvolil za župana, je bil obč. zastop oblastveno razpuščen in v amatski strati imenovan vladni komisar. S tem je bilo omajano stališče Hribarjevo, ne toliko radi njegove panslavistične agitacije, kakor predvsem zbog njegovega postopanja med septemberskimi izgredi leta 1908 in radi njegovega sovraštva proti vojaštvu, ki ga je opetovano v občinskem svetu in v parlamentu najluteje napadal radi gorl omenjenih dogodkov. Hribar je tudi potem še opetovano nastopal v javnosti. Tako je postal kralju Nikoli, ki se je dal kronati 28. avgusta 1910, brzojavno čestitko. Začetkom novembra 1912 je poslal beogradskemu županu Davidoviću povodom srbske zmage na Kosovem brzojavno čestitko, v kateri je izjavil, da je srečen, da je doživel veliki slovanski dan, o katerem je sanjal v svoji mladosti. Koncem leta 1912 je Hribar osnoval v Ljubljani »Slovanski klub«, za čigar predsednika je bil izvoljen. Oblast je to društvo razpustila že po enem letu, dne 26. decembra 1913 radi prekoračenja v pravih določene delokroga. Društvo je namreč stopilo v zvezo s srbskimi vladnimi krogi v svrhu, da preskrbi Srbiji slovenske inženirje, profesorje, živno-zdravnike in strojnike.

Izbruh prve balkanske vojne v oktobru 1912 je povzročil med Slovenci navdušenje sočustvovanje, zlasti za Srbe in Črnogorce. To navdušenje je bilo tako veliko, da so slovenski dijaki vstopali kot prostovoljci v srbsko in črnogorsko armado. Za srbski Rdeči križ se je uvedla zbirka, ki je imela znaten uspeh. Več slovenskih zdravnikov je vstopilo v službo srbskega Rdečega križa. Slovenski listi so bili polni poročil in zmagovalnih brzojav, ki so jih večinoma dobivali neposredno iz službenega srbskega tiskovnega urada. »Slovenskemu Narodu« je čisto pošiljal brzojavna poročila srbski polkovnik Vukasović. »Slovenski Narod« je izdal v ta poročila priobčeval z odposiljateljevim podpisom. (Vukasović je Slovenec, rodom iz Vipave. Preje se je pisal Stibel in je v svoji mladosti dezertiral iz avstrijske armade.) Ko so tekom balkanske vojne postali odnošaji med Avstrijo na eni strani in med Srbijo in Črnogoro na drugi strani napeti, se je »Slovenski Narod« postavil na stran zadnjih dveh, zlasti v vprašanju Skadra in ko se je šlo za ustanovitev neodvisne Albanije.

V prekipajočem navdušenju radi zmaga srbskih Slovanov, ki so je za-

vestno netili slovenski listi, so se mladi in tudi odrasli Slovenci opetovano dali zavesti k neprevidnim izrazom, ki so imeli za posledico kazensko postopanje. Med drugim je bilo razpuščeno slovensko socialno demokratično društvo »Vzajemnost« v Ljubljani radi predavanja Ivana Cankarja. Prodavatelji, ki se je med drugim izrazil, da morajo jugoslovenski socialni demokrati stremiti za tem, da se osnuje jugoslovenska republika, je bil radi prestopka po § 305 k. z. obsojen na teden dni zapora.

Za sredi meseca avgusta 1913 nameravani vseslovenski sokolski zlet v Ljubljani je bil oblastveno prepovedan, ker so prireditelji povabili tudi srbske in ruske Sokole, katerih prihod oblasti niso mogle železi z ozirom na nejasni zunanji položaj, iz istega vzroka je vlada zabranila tudi vseslovenski sokolski zlet, ki je bil določen na dan 15. avgusta 1914. Dne 7. decembra 1913 so ljubljanski Sokoli posetili srbsko sokolsko društvo v Zagrebu. Pri tej priliki je prišlo v Zagrebu opetovano do srbofilskih manifestacij.

Politične vesti.

— O rekonstrukciji vlade. Po nekaterih hrvaških in beogradskih listih so razširjene vesti o popolniti sedanje vlade. Širilo se vesti, da bodo imenovani tudi ministri brez portfelja, kot taki bodo baje pozvani v vlado Hrvatje: univ. prof. dr. Surmin, dr. Mate Drinković, ki sta bila svoečasno člana Hrvatske Zajednice, katere se sedaj popolnoma utopi v Radićev stranki, in dr. Janko Šimrak, vođa hrvatske klerikalne stranke. Te vesti beležimo kot kronisti. V informiranih krogih ne vedo ničesar o tem načrtu, res pa je, da imajo na merodajnem mestu namen pozvati v ministristvo še nekatere hrvatske politike.

— »Prager Presse« o Jugoslaviji. »Prager Presse« je priobčila 15. t. m. uvodnik pod naslovom »Od Pašića do Pašića«. Avtor je znani nemški publicist Hermann Wendel. Po kratkem uvodu govori Wendel o politiki bloka in konstatira, da je blok sam nudi dovolj prilike za napad nasprotnikov, ki jim je olajšal pot. Med Davidovičevimi parlamentarnimi pristaši že spočetka ni bilo notranje harmonije. Dočim je Davidović zastopal pravilno stališče, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en narod, prevladuje pri Korošcu in Spahi zadnje čase naziranje, da so to trije sorodni narodi. Davidović je za centralizem, dočim so ostali voditelji bloka za federalistično in decentralistično državo. »Vsi pod eno streho, ali vsak v svoji hiši?« Največ pa je kriv Davidovičevega poloma sam Stjepan Radić. Dasi je sklenil podpirati Davidovičev vladno in celo stopiti v njegov kabinet, je z besedami navzlic temu igral dvoplevo igralko. Če primerjamo Pašića z Radićem, se zdi Pašić boljši državnik, če zato, ker zna molčati, kadar pa govori, pove malo. Radić pa ni daleč od patološke klepetavosti. Bivšemu nemškemu cesarju Wilhelmu ni podoben samo v tem, ker ga dele od realnega življenja oblaki raznih petoliznikov, ki vsako gesto gospoda predsednika najponižneje povzdignejo do neba, nego tudi za to, ker zelo rad govori in se sam naslaja nad svojo gostobesednostjo. Nasprotniki Davidovičeve vlade so znali izkoristiti fantome slabere politika Radića, dasi je silajen tribun. Radićevi ognjevit govori so mu pokvarili kvalifikacijo za vladno z ozirom na drug ustavni faktor. In ker so mu odrekli sposobnost za vladno, se je lotil Radić novih ognjevitih govorov. Končno se je uprl ne le Pašiću in Pribeževiću, nego tudi samemu Davidoviću in Timotijeviću, parlamentu in ožjemu bloku. Njegov vrtoglavo je mogoče objasniti samo pod perspektivo novih volitev.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 20. zvečer.
Ponedeljek, 17. nov.: zaprto (general. vaja)
Torek, 18. nov.: Sumljiva oseba, slavnostna predstava ob 60 letnici rojstva književnika Branislava Nušića Izven
Sreda, 19. nov.: zaprto.
Četrtek, 20. nov.: Zora, dan, noč Red E
Petek, 21. nov.: Pri Hrastravih Red A
Sobota, 22. nov.: Šestero oseb išče avtorja Red C
Nedelja, 23. nov.: Sumljiva oseba Izven
Ponedeljek, 24. nov.: Paglavka Red B

OPERA.

Začetek ob 1/2 20. zvečer.
Ponedeljek, 17. nov.: zaprto.
Torek, 18. nov.: zaprto.
Sreda, 19. nov.: Rigoletto Red B
Četrtek, 20. nov.: Cavalleria rusticana, V vodnjaku Red D
Petek, 21. nov.: Trubadur, Gostovanje tenorista Jana Mesteka iz Plzna. Red F
Sobota, 22. nov.: Rusalka Red E
Nedelja, 23. nov.: Prodana nevesta, gostovanje tenorista Jana Mesteka iz Plzna. Izven
Ponedeljek, 24. nov.: zaprto.

Sienkiewiczova proslava.

Sienkiewiczova proslava v dramskem gledališču je včeraj dopoldne do cela napolnila hišo.

Univ. prof. dr. V. Mole je v polurnem predavanju zanimivo in pregledno osvetlil Sienkiewiczovo stališče v istodobni poljski literaturi in njegov pomen za svoj narod. Nato je z. Z. a t h y e jako lepo zapel arijo iz Moniuszkove opere »Strašni dvor« in pesem skladatelja Galla, »Tajna ljubave«. Tudi je dodal g. Z. a t h y e v ponovni nastopu koncertu privedbe in izven programa Moniuszkovo »Bojno pesem« in Newiadonskega »Mesečno noč«.

Gospa Marija Vera je čuvstveno in z učinkovitim stopnicenjem čitala »Vizijo apostola Petra« iz »Quo vadis«. Profesorica konservatorija g. Wanda Chulawska - Wistinghausen, dasi malo indisponirana, je v pesmih »Moja piošenka« (Zarzycki) in »Laska« (Zelenski) pokazala občudovanja vredno kulturnost svojega soprana in svojega okusa. Vse pevke točke je na klavirju spremljal g. prof. Ravnik. Gdč. Švajcarjeva je pa na klavirju zaigrala Chopinovo »Balado v g-molu« ter je poleg mehanične tehnike pokazala na mestih, ki so nežna in nam govore, tudi duševnega izražanja.

Prireditve so posetili zastopniki vseh tukajšnjih oblasti, celo g. knezoškof dr. Jeglič. Tudi tuji konsulati so bili častno zastopani. Poseben poudarek je pa matineji dajala navzočnost poljskega poslanika na našem dvoru, g. ministra Okenskoga in poljskega gen. konzula iz Zagreba, g. barona Himelstjerne.

Prosvetno delo v sovjetski Rusiji

(Dalje).

Šole druge stopnje (srednje).

Prehajam k šolam druge stopnje in njihovim problemom. Nesreča je v tem, da se šole doslej še niso prilagodile našim razmeram in da nam v znatni meri rušijo ves sistem izobrazbe. Ta šola nas sili, da se opramo na tovarne, da sprejemamo na univerze ljudi, ki niso za to usposobljeni. Upamo sicer, da bo mogoče skrajšati število novih študentov, ki prihajajo k nam od zunaj. Vendar pa moram omeniti da pridejo učenci teh šol v veliko zgodoto, četudi pride ta proces naglo, da bodo vrženi v življenje, ne da bi se mogli orientirati in najti mesto. To vprašanje je oziroma važnosti ni zelo vzemirajo prosvetni komisariat, pa tudi vse rodilne številine deca, ki pohaja 2208 šol druge stopnje. Uči se pri nas 365.000 dece — 4% vseh otrok dane starosti. Število se zdi morda na prvi pogled zelo majhno, toda omeniti moram, da sem se prepirjal iz referata angleškega prosvetnega ministra, da je na Angleškem vseh učenec srednjih šol 10%. Razlika je torej minimalna. Ne smemo tudi pozabiti, da so na Angleškem te šole za privilegiranca, da je med Angleško z njenimi kolosalnimi kulturnimi in ekonomskimi sredstvi in našo državo velika razlika. Šola druge stopnje kot zavod, ki fabricira v sedanjih razmerah nepotrebne polteoretike, se mora spremeniti v zavod, ki bo pošiljal v življenje bodre in energične delavce socialističnega družabnega reda. Zato se hoče prosvetni komisariat lotiti temeljite reorganizacije vseh srednjih šol.

O strokovni izobrazbi.

Zdaj se hočem nekoliko pomuditi pri strokovni izobrazbi. Gre v prvi vrsti za šole pri tovarnah in drugih industrijskih podjetjih. V teh šolah se uči po najnovejših podatkih 40.800 učencev. To pomeni, da smo zadnje čase zelo napredovali. Število šol te vrste znaša 678. V nadaljnjem oziru so odvisne od dotičnih tvornic in podjetij, katerim so dodeljene. To so edine šole, v katerih moremo uveljaviti delovno šolo, kakor si jo je zamislil Marks. Marks je razumel pod delovno šolo učni zavod, ki se opira na tovarno ali na dobro organizirano gospodarsko podjetje. Po deželi lahko vidimo samo primer našega poljedelstva, ki ni vedno racionalno. V mestu, kjer je industrija uničena, ne moremo ukrcati vseh šol. Stojimo

torej pred tem, kar je Marks govoril o kontaktu šole z znanstveno zasnovano industrijo. Treba je pa poskrbeti, da šola ne dobi preveč strokovnega obtežila, da bi ne bil njen značaj strogo stanovski, da bi se vpoštevali tudi splošni učni predmeti socialnega značaja. Tudi tu moram omeniti zasluge komunistične omladine. Iz njenega glasila je razvidno, da se je lotila ta mladina resno in energično prosvetnega dela. Njena ideja gre za tem, da morajo delavci sami organizirati svoje šole, ker najdejo pravo pot in metodo predavanja lažje, kot njihovi pedagogi. V tem smislu se vrši ogromno delo. Dočim smo lahko z uspehi na tem polju zadovoljni, četudi so slučajni, ko nam prede slaba, ne moremo trditi, da smo dosegli kak uspeh glede srednjih strokovnih šol. Opozarjam navzgor, da Rusija ne pogrša nobene reči tako, kakor tehnikov strokovnjakov srednje vrste, srednjega vodstva v našem industrijskem in administrativnem delu. Vedno se čuje, da so univerze prenapolnjene. Pravzaprav stojimo res čisto pred pojavom, da človek absolvira univerzo, pa ne ve kam bi položil svojo glavo. Ta mladina je prikrašana, ker zavzema mesta, kjer je potrebna srednja izobrazba. Strokovnih šol imamo sedaj industrijskih 326 s 30.000 dijakov, poljedelških 94 s 4000 dijakov. Te šole so bile in ostanejo v oskrbi krajevnih prosvetnih organov. Ali tehnične srednje šole je večina finančnala centralna vlada. Za vse grane prosvete imamo 923 tehničnih srednjih šol. 439 jih podpira tudi letos centralna vlada, vendar pa ta podpora ni izdatna.

Visoke šole.

Vsi veste, da je nam delala zadnje čase visoka šola prav take preglednice, kot usoda ljudskih šol. Stojimo pred faktom, da so se začele povsod ustanovljati visoke šole. Če ima ena gubernija univerzo, pravi druga: saj tudi mi nismo slabši, dajte nam univerzo. Dali pa so na razpolago sredstva, o tem nihče ne pomišlja. Ljudstvo živi pod vplivom revolucionarnega entuzijazma in si misli — ustanovimo univerzo, potem bo že kako. Ne, tako ne more biti s tem »bo že kako«. Zelo mnogo takih univerz se je zaprlo samo po sebi. Bile so take, ki so se nam predstavile z vsem tehničnim aparatom in zadostnim številom profesorov, pa so imele samo 1 študenta. Poleg teh kurioznih slučajev pa smo morali napraviti še zelo občutno operacijo — znižanje števila visokih šol. To je bil najhujši udarec. Tak učni zavodi, ki imajo po enega študenta, nikakor niso značilni — veliko bolj značilni so oni zavodi, kjer se dijaki drenajo in čakajo kdo ve kako dolgo, predno pridejo na vrsto v laboratoriju, predno dočakajo, da jih more profesor spustiti k trupu, ali da dobe knjigo, ker preživljamo ostro stanovanjsko krizo, pomikanje hrane, obleke itd. V državi, kjer je 75% predvojnega poljedelstva in 45% industrije, smo dobili 150% predvojnega števila visokošolcev, tj. skoraj poldrugokrat več. Seve je bilo treba na vsak način to število znižati. V zvezi z navodili iz centra smo pričeli z revizijo sestava akademikov in z veliko težavo se je nam posrečilo odstraniti 18.000 študentov. Za to smo porabili vse sile in vendar se ni konec splošnega kaosa na tem polju. Nismo se iznebili različnih akademskih delegacij, posamičnih prošnji, joka, stoka, groženj itd., ne glede na to, da smo ukrenili vse za ublažitev te redukcije, da smo dovolili akademikom prvega semestra ponovno vpisovanje v 1 semester, da zadnjega semestra sploh nismo čistili in da smo predzadnjemu semestru dovolili izredne izpite. Ne glede na vse to pa redukcija ni bila zadostna — 18.000 reduciranih akademikov še ne pomeni zadostne razbremenitve univerz. Nekateri univerzitetni krogi so govorili: razbremenimo univerze, nekatere zapremo in tako bo olajšano življenje akademikom in učnim zavodom. Doslej te olajšave ne moremo konstatirati. Nastane vprašanje, da-li se položaj akademikov zboljša v doglednem času. V zvezi s položajem bi omenil najprej delavske fakultete. Delavske fakultete nam morajo dajati tekmo prihodnjih let 8 tisoč absolutno dobro kvalificiranih prosvetnih delavcev. Zdaj imamo 87 delavskih fakultet v katerih se uči 35.000 delavcev. Kakor rečeno lahko dobimo letno 8000 absolviranih akademikov. Po socialnem položaju je 63% delavcev, 25% kmetov in 12% drugih stanov. Članov komunistične stranke je 29%, članov zveze kom omladine pa 28%. Potrebna, da se zboljša položaj akademikov, je izvala kategorični sklep prosvetnega komisariata in drugih državnih ustanov glede zvišanja dosedanjih mizernih stipendij. Stipendije se zvišajo v prestolici od 10 na 20 rub., po deželi od 8 na 15—16 rub. Zato bo treba globoko poseči v državno blaginjo. Za gospodarske potrebe, za popravilo in znanstveno opremo univerz dajemo groše, smešne groše. Teško si je misliti, kako bi mogli temu odpomoci, ker je ves inventar tako strahovito obrabljen, število študentov pa tako ogromno. Še nekaj številk naj navedem, da se prepričate, da trošimo za akademsko omladino neprimerno manj nego je trošila država pred vojno. Vsak medicenec je v celoti državo pred vojno 201 rubel, nas pa velja 94 rubljev, za vsakega pedagoga je izdala carska vlada 207 rubljev, mi pa 69 rubljev, za agronoma 298 rub. zdaj 81 za tehnika 306, zdaj 73 rubljev. Mi kupujemo po ceni strokovnjake, zato se pa tudi ne smemo čuditi, da kvalitativno daleč zaostajajo za slušatelji carskih univerz.

— Slavnostna predstava v dram. Jutri v torek zvečer proslavi Narodno gledališče v Ljubljani 60-letnico rojstva in 40-letnico književnega delovanja »njivečnika Branislava Nušića s slavnostno predstavo, na kateri bo imel g. slavnič pred vprizoritvijo njegove veseloigre »Sumljiva oseba« kratko konferenco. Veseloigra je polna naravnega in zdravega humorja, ter nam v njej slika g. avtor življenje in delovanje malega sre-

kega policijskega urada v obsejnom mestu za časa kralja Milana. V komediji nastopijo: gg. Medvedova in Rogosova ter gg. Cesar, Danilo, Drenovec, Kralj, Levor, Osipović, Plut, Putjata, Rogos in šest. Režira gosp. Rogoz. Začetek predstave je točno ob pol osmih zvečer.

— Boris Popov, član opernega gledališča, poučuje solo petje od 17. novembra. Sprejema stranke dnevno od 14. do 16. ure v prostorih pevsk. društva Ljubljanski Zvon, Narodni dom, I. nadst. desno. Preiskušna glasu 50 Din.

— Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani vlnudno obvešča p. n. občinstvo, da se za slavnostno predstavo v torek, dne 18. t. m. brez naročila posetnika nikomur ne rezervirajo sedeži v dramskem gledališču. — Vstopnice so v predprodaji pri dnevnih blagov. v operi od 10. do pol 1. ure in od 3. do 5. ure popoldne. Na večer predstave pa od 7. ure dalje v dramskem gledališču. Začetek predstave je izjemoma ob pol osmih zvečer. Uprava vabi občinstvo, da se v obilo nem številu udeležijo predstave ter tako počasti gosp. avtorja, ki bo prisostvoval predstavi in imel tudi kratko konferenco.

— Gledališki list. Izšla je peta številka gledališkega lista, ki prinaša poleg običajne vsebine članek o Branislavu Nušiću in njegovem delu, spis slavniča: Geneza Nušićevih ljubezni do gledališča, črtico izza časa Nušićevega delovanja kot dramaturga in upravnika Narodnega gledališča v Beogradu. Naposled nekaj interesantnih drobtin iz Nušićevih komedij. Gledališki list se dobiva pri dnevnih blaginami in pri bilijterjih ter v trafikah Sever v Selenburgovi ulici. Stane 4 dinarje.

— 10. Broj »Jugoslavenske Njive« od 16. novembra donosi uvodnik dra. P. Jovanovića o Jovanu Cvijiću uspomene Iva Volnovića prigodom petdesetodrobnice zagrebačkog univerziteta, nastavak Dvornikovih študija o pesimizmu i prvi dio članka dra. M. Kusa-Nikolajeva. »Problemi funkcionalne sociologije«. Pjesmama se javljaju Vi Nazor (Vatrena košulja) i St. Simić (Začede trnje). St. Tomašić nastavlja svoj roman Šimi-Martonete. U Pregledu ima članka o Br. Nušiću. Vavri. Crnčić itd. Naročito je važan članek Vi. Tkalčića o Etnografskom muzeju u Zagrebu.

Neprekosljivi so le
EXCELLA
Nežesne konstrukcije iz materiala, izredno nizke cene.
Oglejte si jih pred nakupom.
J. GOREC, Ljubljana, paleta Ljublj. kreditne banke

Julijska Krajina.

— Nevarnost proti državi, ako se vrši seja kakega slovenskega učiteljskega društva. »Tržaško učit. društvo« je imelo redno odobrovo sejo, na katero pa so prišli poleg vabljenih odbornikov tudi nepovabljeni: 1 brigadir, 2 karabinjerja in 1 policijski agent.

— »Protilitalijanska« prireditve se je vršila v Vipavi in organizirana je bila v korist slovenskih irredentističnih begunccev. Čisti dobiček gre za propagando v inozemstvu. To bedarijo je izumila goriška »Voce di Gorizia«. V Vipavi so igrali igro »Zaklad«, kakor prireajo društva pač povsodi svoje igre in ako je kaj dobička, gre v društveno blaginjo. Društva imajo stroške, potrebujejo torej tudi dohodkov. Pravijo, da pošilja take proti Slovincem naperjene izmisliotine v javnost zdravnik v Vipavi, budobni dr. Delnič. Skandal! — Avtomobilska nesreča se je pripetila v bližini Idrije ob Bači. Teško je bil pri tem poškodovan gosp. Fran Mermolja iz Sv. Sv. Križa pri Ajdovščini. Sofer se je hotel izogniti nasproti prihajajočemu vozu in zavozil je v kup gruča. Mermolja je padel z voza in si zlomil nogo in dobil rano nad levim očesom. V avtomobilu je bila komisija za kolavdacijo cest.

Pravni vestnik.

Ali se sme kazeti za razžaljenje vladarja ali člana vladarske hiše znižati pod najnižjo zakonito mero?

S tem vprašanjem se je že pečal članek v Slov. Narodu od 9. t. m. in se je skliceval na odločbo stola sedmorice, odd. B. od 27. aprila 1933, ki na to vprašanje odgovarja pritrujujoče.

V svoji odločbi od 15. oktobra t. l. opr. št. Kl 156/24-8 je pa isti stol sedmorice kot kasalsko sodišče razsodil v nasprotnem smislu.

I. M. je bil na celjskem okrožnem sodišču zaradi razžalitve pokojnega kralja obsojen po § 91 b. s. k. z. z uporabo § 260 b. k. z. in § 62 s. k. z. na 6 tednov zapora. Vsled ničnostne pritožbe drž. pravdnika je kasalsko sodišče sodbo okrožnega sodišča v Celju v izreku o kazni razveljavilo in le-to na novo odmerilo z enim letom zapora v smislu § 20 s. k. z. Iz razlogov kasalskega sodišča: »Kazni, navedene v 5. odst. § 91 b. s. k. z., se ne morejo v nobenem primeru znižati pod najmanjšo mero. Ta prepoved je absolutna, brezpogojna. Obstoječe okoliščine okolnosti morejo vplivati na odmero nižje kazni v obsegu določene kazenske postavke, ne morejo pa nikdar upravičiti znižanja kazni izpod zakonite najmanjšine. Za pregrešek, ki je bil pripisan obtožencu, je določena v 5. odst. § 91 b. s. k. z. kazni zapora od 1 do 5 let. Sodni dvor ni smel potemtake prisoditi nižje kazni od enega leta zapora.« —

— Predavanje v »Pravniku«. Tudi letošnje zimo priredi društvo »Pravnik« več predavanj. Pred božikom so določena tri

SARATI

Velika drama v 6. dejanjih. Film je posnet v Alžiru, znani afrikanski luki. Predstave točno ob 1/4, 4, 5, 1/2 7, 1/2 9. Neskrajšani orkester svira pri vseh predstavah.
ELITNI KINO MATICA

predavanja in sicer na dni 19. novembra, 10. decembra in 18. decembra. Dne 19. novembra bo predaval g. univ. prof. dr. Dj. Tasić: »Kad sud ima prava da ceni ustavnost zakona«. Predavanje se bo vršilo v dvorani št. 79, I. nadst. deželnega sodišča in se prične točno ob pol 17. popoldne. Društveniki se vabijo k obilni udeležbi prijatelji dobrodošli.

Učiteljska imenovanja in vpokojitve.

Imenovani so: za stalne učitelje in učiteljice: v Ihanu Justina Korban-Samobor; v Trzinu Josip Wilder, do sedaj šolski upravitelj; Josip Sponha v Komendi; Julij Mayer za stalnega šolskega upravitelja v Dobu; Josipina Borštnik-Nikolić v Doljem Kartelju; v Trebeljnu: Vladko Repe za stalnega učitelja v Mostah; Justina Znidaršič v Starem trgu pri Rakeku; Branko Čeh na osnovni šoli v Slovenski Bistrici; Vladko Voglar v Markovcih v Prekmurju; Helena Potočnik v Zalogu; Saša Dominko v Mireti pri Trebnjem; Viktor Knapčič v Zalecu pri Laškem; Rudolf Pečjak v Trzinu; Stefanija Lovrec v Zitečko vas, Vilko Grundner v Kropu; Joža Serajnik v Radovljici; Fran Mervar za šolskega upravitelja v Ambusju; Mara Mervar-Vehovec za stalno učiteljico v Dvoru; Ciril Dequal za šolskega upravitelja v Dvoru; Mila Kubica v Laški trgu; Miloslava Jurko-Gnus v Dol pri Hrastniku; Marija Vertovšek v Poljčane; Zora Hiti v Središče pri Dravi in Josip Križman v Kalobje.

Oblastni in srezki nadzorniki. Na predlog ministra za prosveto, g. Pribečevića sta imenovana za oblastnega nadzornika za osnovno šolo v Ljubljanski oblasti g. Engelbert Gangl, referent pri prosvetnem oddelku v Ljubljani. — Za srezkega nadzornika za mesto Ljubljano Andrej Repe, učitelj v Ljubljani. — Za srez Ljubljano okolica: Mihajlo Kosce v Trebnjem in Andrej Skulj v Ljubljani. Za srez Brezice-Servica-Laško: F. Drnovšek; Za srez Kamnik: M. Pretner. Srez Kočevje: B. Betrtani v Kočevju. Srez Kranj: Vilhalb Rus v Kranju. Srez Krško: Leopold Levstik v Krškem. Srez Litija: Ivan Bezeljak. Srez Logatec: Franc Mertjak v Ljubljani. Srez Novo mesto: Davorin Matko v Novem mestu. Srez Radovljica: Janko Baraga na Koroski Beli.

Vpokojeni oblastni in srezki nadzorniki in učitelji. — Dosedanji šef prosvetnega oddelka za Slovenijo v Ljubljani, Fran Vadenjal, je stavljen na razpoložanje. — Umirovljeni so s pokojnico, ki jim pripada po službenih letih: dr. Janko Bežjak v Ljubljani; Josip Novak, oblastni šolski nadzornik za osnovne šole ljubljanske oblasti; Fortunat Lužar, oblastni šolski nadzornik za osnovne šole mariborske oblasti; Janko Bajec, šolski upravitelj v St. Vidu pri Ljubljani; Avgust Pirc, stalni učitelj v Ljubljani; Avgust Poberaj, stalni učitelj v St. Vidu pri Ljubljani.

Imenovanja in premestitve. — Za stalno učitelje, oziroma učiteljice so imenovani oz. premesteni: Lucija Trampus v Ljubljani; v Žužemberku Ema Zmajec v Rečicah; v Cirkovcih Helena Raunicher v Lajtersbergu; na Viču pri Ljubljani Emilija Kaligar v Ljubljani; v Olimpiju Irena Fink-Semenšek, v Hoče: v Trzinu za šolskega upravitelja na osnovni šoli Hinko Paternost na Trati; v Ljubljani za stalno učiteljico Alojzija Dosstaj; v Sv. Lenartu pri Škofji Loki Rupert Smolnik; v Radčeah Marija Šterk-Jurca; v Begunjah pri Cerknici za šolskega upravitelja Valentin Doljak; v St. Vidu pri Cerknici za šolskega upravitelja Alfred Vodopivec; na Vrhniku za šolskega upravitelja Emil Schiffrer; za stalnega učitelja pa Ivan Strekelj, šolski upravitelj istotam; v Doljem Kartelju za šolskega upravitelja Srečko Borštnik. Na I. meščanski šoli v Ljubljani za ravnatelja Mako Hočevar, srezki šolski nadzornik za osnovne šole v Ljubljani in meščanske šole v ljubljanski oblasti. — Na vladnici drž. moške učiteljske šole v Mariboru za stalnega učitelja Fran Fink, srezki šolski nadzornik. — Za šolskega upravitelja v Cerkli pri Krki Karol Rostohar; za šolskega upravitelja v Kropi Josip Plenčar; v Dobovo Simon Gajšek; za šolskega upravitelja v Smartnem pri Paki Avgust Rožman; za šolskega upravitelja v Stoparjah Slavko Černigoj; za šolskega upravitelja v Olimpu Stefan Fink. — Na moški osnovni šoli Ptuj okolica za šolskega upravitelja Ivan Zolnir; v Gančanih za šolskega upravitelja Aleksander Nerčina; za stalnega učitelja v Kočevju Alojzij Peterlin; v Mekinjah za šolskega upravitelja Ivan Primožič. — V prosvetnem oddelku v Ljubljani: za ravnatelja Ferdo Juvanc; učitelj Urh Pavlica v Ljubljani; na IV. deški osnovni šoli v Ljubljani za šolskega upravitelja Fran Skulj, srezki šolski nadzornik v Ljubljani; v Sv. Križu pri Rogasli Slatini za šolskega upravitelja Miloš Verk; v Hočah za šolskega upravitelja Ivan Robnik; za stalno učiteljico Ema Robnik-Regoršek, učiteljica v Sv. Jurju pri Pesnici; v St. Vidu nad Ljubljano za šolskega upravitelja Ivan Smajdek; na Krtini za

šolskega upravitelja Ivan Strukelj, srezki šolski nadzornik v Ljubljani in šolski upravitelj na Viču; v Novem mestu za stalno učiteljico Josipina Ahačič; v Lajtersbergu Krčevini pri Mariboru za stalnega učitelja Ivan Klemenčič; v Sv. Jurju pri Taboru za stalnega šolskega upravitelja Ferdo Rosenstein; v Bohinjski Bistrici za stalnega šolskega upravitelja Fran Silvester; v Svetokovcih za stalnega šolskega upravitelja Ambrož Rusjan; v Radovljici za stalnega šolskega upravitelja Drago Hude.



za gosp. potrebno potreben.

Turistika in sport.

Domače nogometne tekme:

Zagreb, 16. novembra. Največje zanimanje je vladalo včeraj za prvenstveno tekmo Gradjanski — Concordija. Gradjanski je zmagal nepričakovano v razmerju 8 : 2! Gradjanski je nastopil brez svojega novega obrambnega tria.

Hašk — Sparta 2 : 1. Prvenstvena tekma. Tipografija — Croatia 2 : 0.

Olimpija (Karlovac) — Viktorija (Zagreb) 1 : 1. Pri Viktoriji so sodelovale nove akvizicije Vrdjuka, Sifer in Perška.

Beograd: Prijateljska tekma Jugoslavija — Sokol 2 : 0.

Beogradski S. K. — Jedinstvo 4 : 0.

— Hazena tekma Ljubljana-Zagreb je končala z zmago Zagreba v razmerju 9:2. Obširnejše poročilo jutri.

Prvenstvena tekma.

— Montevideo, 16. novembra. Včerajšnja tekma za prvenstvo Južne Amerike med Uruguajem in Argentino so jo končala s senzacionalno zmago Uruguaya v razmerju 8 : 1. Zmaga je tem značilnejša, ker je Argentina pred jedva 14 dnevi porazila Uruguay z 1 : 0.

— Dunaj. Včeraj so se vršile sledeče prvenstvene tekme: Rapid-Admira 3:0, Amateure-Sportklub 2:1, Wacker-Simmering 3:1. Na prvem mestu prvenstvene tabele je zopet bivši prvak Rapid.

— Praha, 16. nov. Sparta-Vienna 2:1! Slavija-Hakoah (Dunaj) 7:2. DFC-Čechoslovani 5:4.

— Najmanjši in najdaljši človek na Dunaju. Včeraj se je vršila na Dunaju konkurenčna tekma med najmanjšimi in najdaljšimi ljudmi. Rekord med »longini« je odnesel mesar Fran Prosch, ki je visok 2,30, dočim je najmanjši človek na Dunaju neka Leopoldina Lucksch, ki meri samo 95 cm. Česa si še ne izmislijo Dunajčani?

Iz Maribora.

—m Za zimsko zasedanje mariborske porote so bili izžrebani sledeči porotniki: Matevž Tominc, pos. Dolena 57; Košar Robert, velep. Kog 11; Feichtinger Al., pos. Podgradec 19; Vernik Ivan, pos. Zg. Hoče 25; Maček Viktor, pos. in trg. Slov. Bistrica; Gilnik Ivan pos. in trgovec, Breznica; Rečnik Franc, ml. pos. in trg., Razvanje 25; Zavobnik Janko, pos. in trg., Ribnica 46; Rop Anton, pos. in trg., Lomjanje; Pintarič Franc, pos. in trg., G. Hajdin 78; Zafiran Anton, okr. stražm. v p. Studenti; Vezjak Franc, pos. Sp. Poličane 6; Harih Karl pos. Sv. Križ 13; Ramol Karl, pos. Brestovica 24; Vitzman Franc, pos. Sv. Križ 8; Keršnik Jakob, pos. in ekon. Pobrežje; Robert Jožef, pos. in ekon., Gabernik Rožanc Filip, pos. in les. trg., Crna 11; Gerdež Ludovik, pos. in trg. Dolgo Brdo; Zemljarič Josef, pos. in župan, Zavobnj 47; Vodnik Andrej, pos. Ribnica 74; Vidovič Josip, pos., Moškanjci 59; Fišer Š., Sv. Križ 50; Lašič Vinko, pos. Sp. Radvanje 39; Baumir Mirko, pos. St. Ilj v Slov. gor.; Sega Matevž, pos. Juršna vas; Glaslč Jurij, pos. Pivola 1; Visočnik K., pos. in župan, Pohorje 39; Horvat Ignac, kočar, Mestni vrh 74. Kronvoželj, posestnik Vukovski vrh štev. 5; Grobelšek Janez in posestnik Svečan: Sredenski Anton, pos. in rož. v p. Pobrežje; Lešnik Ivan, pos. Planica; Kmetec Martin, pos. Orhova vas; Zagajšek Fr. pos. in gost. Muta 20; Hernja Franc pos. Pavlovec 12. Dopolnilni porotniki: Durjava Maks, trgovec, Stojec Lovro, urar, Vrstovšek Franc, trgovec, Novak Matevž, hiš. pos. Mlekusi Anton, kotlar, Oset Andrej, trgovec, Kurinčič Fr., agent, Urban Adolf, trgovec, Založkar Karl, izdel. čokol. vsi iz Maribora.

—m Tragičen dogodek. V četrtek dne 13. tm. jutraj bi se imel vršiti pogreb soproge gozdarja Ivana Arntaka v Polzeli. Ko so jutraj prispeli pokrebeli, se je gozdar nenadoma odstranil. Našli so ga kasneje s prestreljeno glavo. Gozdar, ki je bil ves čas žene boleznit zelo potrj je izvršil samomor iz obupa nad ženo smrtjo. Zakonca Arntak sta zapustila troje nepreskrbljenih otrok, izmed katerih obiskuje najstarejši realko v Mariboru. Tragična smrt je vzbudila v vseh mariborski okolici globoko sočutje.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 17. novembra 1924.

Hrvati in Slovenci pa Jugoslavlja

Letošnja spomlad je izšla v Jeni v založbi Evgena Diederichsa knjiga »Balkan«. Je to ena najzanimivejših del, kar smo jih v zadnjih letih čitali o Balkanu. Je to knjiga, ki presoja ne šabloni, marveč z docela novih vidikov postane novih držav na Balkanu. Pisec te zanimive knjige je znan nemški publicist Avgust Henrich Kober, ki je pred leti izdal slikno, po svojih originalnih idejah se odlikujočo knjigo o Rusiji.

O Koberjevem znamenitem delu še spregovorimo, danes nas zanima predvsem, kako sodi pisatelj o sedaj aktualnem hrvatskem vprašanju in o položaju, ki ga zavzemajo Slovenci v državi SHS.

Avg. H. Kober izvaja: Vsiljuje se vprašanje, spadajo li Hrvati, ki sedaj, kakor je znano, oponirajo strogo centralizirajoči beogradski politiki, po svojem bistvu k Srbiji ali k Evropi? To je odvisno od tega, od katere strani premotiviramo razvoj Hrvatske: s stališča Evrope presojamo, pomenja sprejem Hrvatske v državo SHS povratek v primitivno stanje, s stališča Srbije pa znači to organsko vzpostavitev njene zveze s centrom stare in pristne sile in mogočnosti.

Za objektivnega smotritelca ne more biti nobenega dvoma v odgovoru na to vprašanje: tu se je enkrat v resnici izvršila tako čisto že orisana »osvoboditev«. Zopetna zveza Hrvatske s slovenskim zaledjem je vzpostavitev prvotnih naravnih življenjskih pogojev. Te čutijo tudi vsi Hrvati. Njih opozicija proti posamnim beogradskim oostrošim je povsem sekundarne narave napram njih radosti, da zopet pripadajo slovenski državi, zato tudi resno ne more biti prav nobenega govora o kakšnem hrepenenju, da bi se vrnilo zopet nazaj pod Habsburžane. Evropski smotritelj, za katerega so bili Hrvati vodilna sila med Jugosloveni, mora danes odgovorjati na vprašanje, ki ga stavijo Srbi, niso-li ti Hrvati izgubljeni sinovi, ki jih je treba polagoma zopet pridobiti? Za zgodovinsko razlaganje in pri priloznostnih državnih tvorbah in pri takozvani politiki velesil uvažuje kozmične temeljne zakone, pomenja vse hrvatsko vprašanje naravno uravnavanje življenjskih odnošajev med Balkanom in Evropo: Slovenci, ki so krajevno in časovno že pred Hrvati prodrli v Srednjo Evropo, so sprejeli njeno civilizacijo, evropsko obliko, kar je imelo za posledico, da zbog tega jedva še slabo diha njih prvotna narodna bitnost. Ta prvi val Slovanstva proti Evropi, ki je vsesil vase vse, kar je evropsko, pomenja nevarnost za vse, za njimi prodirajoče Slovane. V drugem valu, ki ga tvorijo Hrvati, že ne najdemo več nekritičnega sprejemanja evropskih vplivov, marveč kritično postopanje in prvenstvo narodnega mišljenja in čustvanja. Slovenci in Hrvati so tragično plemena med Jugosloveni, ki so morali kot prvi od nevarnosti lastnega propada stopiti v stike z Evropo. Slovenci in Hrvati so s svojim nastopom dosegli, da ta Evropa ni več nevarna za njihove plemenske brate...

Ako smo opazovali, kako se je z ogromnim psihofizičnim naporom energije tekot stoletij razvijala na organizirani srednji osi Vardarja in Morave slovenska duša na Balkanu, kako se je konsolidiral nov svet, ako čudno, kako se ta novi silni svet dviga poleg naše razbite Evrope, ako se nam sedaj razodevajo življenjske linije Balkana, potem jamemo pojmovati, zakaj smo mi — ki smo razkrili tuje zemlje in se tam udomačili — vedno smeje se, objednemo pa v strahu zrla na Balkan: tu je vstala nova tretja država, v katero najbrže ne bomo več imeli dostopa!

Vsem onim, ki dvomijo o veliki bodočnosti naše ujedinjene države, pripomočimo, naj pozorno prečitajo knjigo nemškega publicista Koberja. Prepričani smo, da jim ta nemški pisatelj da lek proti njihovi malodušnosti.

— **Odkritje spomenika kralju Petru Osvoboditelju.** Iz Dubrovnika poročajo, da se izvrši svečano odkritje spomenika našemu kralju Petru Osvoboditelju 1. decembra, to je na dan Ujedinjenja.

— **Otvoritev železniške proge Ormož - Ljutomer - Murska Sobota.** Novo zgrajena železniška proga Ormož - Ljutomer - Murska Sobota bo slovesno otvorjena, kakor smo že poročali, v soboto 22. t. m. Otvoritve se udeležita železniški ministri Andra Stanič in minister za šume in rude dr. Gregor Jerjav. Vozni red otvoritvene vlake je bil nekoliko spremenjen. Udeleženci slavnostne otvoritve se odpeljejo iz Ljubljane že v petek 21. t. m. ob 23.53 in priso v Ormož ob 7.30. Otvoritveni vlak odide iz Ormoža ob 8.30 in priso v Pavlovce ob 8.43, v Ivankovce ob 9.04, v Zeranec ob 9.47, v Ljutomer ob 10.16, v Veržej ob 10.53, v Beltince ob 11.19 in v Mursko Soboto ob 11.44.

Povratek iz Murske Sobotice ob 12.44, prihod v Ljutomer ob 13.36 in odhod ob 21. Povratek iz Ormoža v Ljubljano in Maribor ob 22.23.

— **Klerikalni puristi zopet na delu.** »Slovenec« ima v gonji proti Srbom težke in lahke topeve. Kadar se grme, nju težkih javnost smeje, izproži lahke, da bi prikrlil neuspeh ognja iz drugih topovskih žrel. Tako je v nedeljo izstrelil frazo o čisti slovenščini, ki mu je pa tako pri srcu samo v Jugoslaviji, dočim je bila pod Avstrijo dobra vsaka mešanica. Klerikalne puriste sta zbudila izraza »angle« in »udovršavomo« ter stavek »da bi mogla uprava da...« Puristom, ki glodajo in iščejo, kaj bi mogli očitati napredni javnosti, svetujemo, naj pometajo pred svojim pragom. »Kultura, »patent, centralizem, orientalski, humanistični, tradicija, framasnostvo, despotizem, kongregacija, režim« in druge tuje, ki jih kar mrgoli po »Slovenčevih« predalčkih, so najboljši dokaz, kako hinavska je družba okrog škofovega glasila. Kdor hoče učiti druge, mora biti sam dobro podkovan v slovenščini. Če pa za tuje, ki jih servira »Slovenec« dan za dnem v ogromnih količinah svojim backom, klerikalni puristi ne najdejo slovenskih izrazov, naj kar molče o slovenščini svojih političnih rasprotnikov.

— **Proti oddaji železniških del inozemskim tvežkam,** kakor jo je prakticiral bivši minister saobračaja Sušnik, je podala centrala industrijskih korporacij energičen protest pri ministrstvu finance, trgovine in saobračaja. Protest se tiče tudi del pri mostovih. Centrala je dobila odgovor, da bo sedanja vlada v polni meri ščitila domače delavce in domača podjetja pred inozemskimi.

— **Prihodni svetovni kongres novinarjev** se bo vršil v Rimu poleti 1925, kakor naznanja iz Columbie V. Williams, predsednik kongresa svetovnega tiska.

— **Francoska eskadra poseti Dalmacijo.** Po prihodu angleške eskadre na posetu ameriške bojne ladje »Pittsburg« pričakujemo za mesec marec francosko eskadro. Ako so bili sprejeti z navdušenjem angleški in ameriški brodomi, sprejemmo s toliko večjo pripravnostjo eskadro velikega francoskega naroda, ki se je vedno živo zavzemal za usodo Jugoslovenov.

— **Osebnosti v pošte.** Služitelj Fr. Gutner v Mariboru je podal ostavko na pošto službo. Poslovač Josip Frank v Crmošnjicah je iz poštne službe odpuščen. — **Razrešeni so poštne službe:** poštini odpravniki oziroma odpravnice: Iv. Bagar v Petrovcih, Albin Dela Mea v Jurklostru, Marija Berdajs na Savi, Ivanka Demšar v Šmarjeti pri Novem mestu, Leopoldina Friedl v Silvnici pri Mariboru, Amalija Eisenpropi pri Stari cerkvi pri Kočevju, Gabriella Hočevnar v Gomilskem, Ana Jamšek v Šmarju - Sapu, Angela Gorenc na Raki, Marija Gostič v Poljanah nad Škofjo Loko, Jospina Gregorič v Veliki Lok, Rikarda Gselman pri Sv. Barbari v Halozah, Franja Kappus v Kamni gorici, Terezija Kenda v Komeni, Vekoslav Klobasa v Ivanjkovcih, Hermina Kolb v Kropi, Henrika Magalja na Brezovici pri Ljubljani, Franja Olinčič v Boh. Belu, Terezija Ornič v Jaremini, Lina Petelenka v Ortnoku, Cecilija Planker v Laporjah, Julija Plavšak pri Sv. Juriju ob Taboru, Marija Potokar v Radomljah, Pavlina Prekoršek pri Sv. Barbari pri Mariboru, Marija Rant na Dobrovi pri Ljubljani, Albina Rihteršič v Srednji vasi v Bohinju, Ana Sames v Mirni peči, Marija Selnik na Jezerskem, Olga Skubic v Grahovem pri Cerknici, Teja Sluga v Braslovčah, Marija Sušteršič v Dvoru na Dolenjskem, Antonija Trstenjak v Vuhredu, Bernardina Urbančič v Horjulu, Terezija Zemljak v Martijančih, Frančiška Zgonc v Gorenji Lendavi, Francka Zihertl v Vodnicah nad Ljubljano ter Frančiška Vrbljak pri Sv. Nikolaju v Orm. Premeščeni so: Jospina Naglič iz Orm. Slatine v Maribor, Pavla Zajc iz Voljnika v Celje, Antonija Koželj iz Trziča v Krize na Gorenjskem, Magda Ločnik iz Kamnika v Trzič, Davorin Stefanc iz Maribora 1. k pošti in brzojavu Maribor 2. Mara Kržišnik iz Litije v Maribor, Ivo Magdič iz Ljubljane v Karlovec, Rafael Knapič iz Marenberga v Guštanj, Olga Smolič iz Maribora v Zgornjo Sv. Kungoto, Ivan Modričan iz Ljubljane na Bled in Stanko Knez, Miha Luznar in Josip Peskar z Bleda v Ljubljano.

— **Iz državne službe.** Vpokojena sta: profesor verouka na 1. državni gimnaziji v Ljubljani dr. Fran Perne in geometer katastrske evidence Anton de Toni v Postolnu. Tako stoji v »Stuzbenih Novinah« štev. 262 z dne 14. novem. — Imenovan so za preglednike računov (računodavatelji) računski svetniki iz Ljubljane: Ivan Bonač, J. Oršič, Anton Kofol, Karel Gruber in Srečko Magollič; nadalje računski revidentii iz Ljubljane Vlado Prinčič, Ivan Makuc, Jože Zidarič in Fran Petrin ter računski svetnik iz Maribora Ivan Šiška; za tajnika 1. kat. pri okrož. agrarnem uradu v Mariboru je imenovan Mato Gregorovič; upokojen je administrativni uradnik pri ravnanstvu drž. rudnika v Velenju Josip Peterček; imenovan je za uradnika 7. skup. 1. kat. pri oddelku za socialno politiko v Ljubljani bivši komisar tega oddelka dr. Anton Milaš.

— **Iz državne službe.** Vpokojena sta: profesor verouka na 1. državni gimnaziji v Ljubljani dr. Fran Perne in geometer katastrske evidence Anton de Toni v Postolnu. Tako stoji v »Stuzbenih Novinah« štev. 262 z dne 14. novem. — Imenovan so za preglednike računov (računodavatelji) računski svetniki iz Ljubljane: Ivan Bonač, J. Oršič, Anton Kofol, Karel Gruber in Srečko Magollič; nadalje računski revidentii iz Ljubljane Vlado Prinčič, Ivan Makuc, Jože Zidarič in Fran Petrin ter računski svetnik iz Maribora Ivan Šiška; za tajnika 1. kat. pri okrož. agrarnem uradu v Mariboru je imenovan Mato Gregorovič; upokojen je administrativni uradnik pri ravnanstvu drž. rudnika v Velenju Josip Peterček; imenovan je za uradnika 7. skup. 1. kat. pri oddelku za socialno politiko v Ljubljani bivši komisar tega oddelka dr. Anton Milaš.

Pride!

Kdo pride?

Ona pride!

Kdo je ona?

M...a C...a!

Kaj je ona?

Kraljica sužnjev

Kdaj pride?

????????

Odkod pride?

Iz Egipta!

— **V naše državljanstvo so sprejeli:** ruski dijaki Aleksej Spisarevski, Mihajlo Akrit Peter Gavrilov in Vasilij Targoni; nadalje dosedanja ruska državljana Dimitrije Babuženko in Petar Lapatanov ter českoslovaški državljani Jovan Smekal.

— **Iz našega državljanstva so izstopili:** Anton Legnar, Adolf Unger, dr. Rudolf Bruck, Marija Bauman, Ivan Bauman, Hubert Abrišek, Alojzija Pahernik, Ana Milosavljevič, Ivan Cetu, Filip Kramost, Elizabet Elerih, Henrik Hakel, Josip Vug in Felka Tukač.

— **Snež v Beogradu.** Po poročilu iz Beograda je začel v noči od sobote na nedeljo naletavati sneg. Danes dopoldne sneži dalje. V Beogradu je zavladal velik mraz.

— **Zračni poštni promet Pariz-Praga.** Dunaj-Beograd se ustavi od 15. t. m. dalje do konca zimskih mesecev.

— **Na državni cesti proti Šent Vidu** je celodnevni promet mnogo živahnjši, kakor pa proti Ježici, a ni prav nič skrbiljeno za pešce. Po sredi ceste je nasuto debelo kamenje, ki se ga skrbno izogibljajo vozovi in avtomobili. Vse vozi ob straneh, kjer bi naj bila pot za pešce, pešci pa morajo vsak hip skakati v obcestni jarek ali pa zbežati na debelo kamenje sredi ceste. Posebno kmetski vozniki so v tem oziru brezobzirni ter se zbežanim pešcem še posmejujejo, ako pa kateri teh kritizira brezobzirno vožnjo, lahko dobi še z bičem okrog ušes. Državni cestni erar bi z majhnimi stroški lahko oskrbel za pešce odločen prostor, kakor ga imamo ob državni cesti proti Posavju pešci in kolesarji posebej. Isto tako bi bilo potrebno in lepo, ako bi se z malenkostnim razširjenjem ceste tudi do Šent Vida nasadilo drevje ob obeh straneh ceste.

— **Olajšave za obmejni turistiški promet.** Tržaška »La Sere« poroča, da se je italijansko planinsko društvo obrnilo na jugoslovenski konzulat s prošnjo, da bi se primerno znižale pristojbine za potne liste italijanskim turistom, ki posebej Triglav in Bohinji. Podkonzul Gavrilovič je na vlogo odgovoril, da bo znašala obsej pristojbina za vizum za člane C. A. I. (Club Alpina Italiana) 4 lire. Potne liste turistov mora uradno predlagati konzulat odbor italijanskega planinskega društva. Kaj pa je s potnim olajšanjem za naše turiste? SPD se naj obrne na ital. gener. konzulat v Ljubljani.

— **Iz Šmarina pri Liji nam pišejo:** Obveščamo vse člane krajevnih organizacij JDS, da se vrši v nedeljo dne 23. nov. ob 15. dopoldne v prostorih sokolske telovadnice »II. redni občni zbor K. o. JDS v Šmarinem. Dnevni red je razviden iz odposlanih vabil in okrožnic. Poudarjamo, da je udeležba za vse člane strogo obvezna. Sporocamo tudi napredno misleči javnosti, da nam nudi Zveza kulturnih društev več ga. predavateljev na razpolago. Zato smo sklenili v letošnji zimski seziji prirediti več poučnih predavanj nepolitičnega značaja. Teme predavanj določimo v četrtek dne 20. t. m. na prvem predavanju, ki se vrši ob 20. zvečer v gostilni g. Josipa Vozlja. Predava g. O. Fincinger o »temeljnih naukih demokracizma«, h kateremu predavanju vabimo vse napredno misleče Šmartinske fanite in občinstvo. — **Kakor čujemo,** se predavani, ki jih prireja ZKD po deželi, povsod pridno udeležujejo. Zato upamo, da tudi mi ne zaostanemo za drugimi.

— **Pevski zbor v Brezicah.** Iz Brezic nam pišejo: Po daljšem odmoru se pri nas zopet zbira pevski zbor, ki je imel že lene uspehe. Dobrih pevcev in pevke je v mestu in okolici obilo. Prav lahko bi bil tu močan stalen pevski zbor. Da Brezice ne bodo brez petja, vabimo vse pevce in pevke iz mesta in okolice, da se priključijo v redno prihajajo k pevskim vajam. Uspeh ne bo izostal. Naj nas družijo netle! Pevski zdravo!

— **Spremembe v potniškem prometu na progi Ljubljana-Vrhnika in Celje-Velenje.** Pričenši z 20. novembrom t. m. vozi na progi Vrhnika-Ljubljana gl. kolodvor dnevno mešani vlak št. 6939, z odhodom iz Vrhnike ob 6.17 in prihodom v Ljubljano gl. kol. ob 6.54. Z istim dnevom izostane dosedani vlak št. 6931, ki je odhajal iz Vrhnike ob 5.53 in prihajal v Ljubljano gl. kol. ob 6.30. Nadalje vozi od 20. novembra t. m. dalje na progi Velenje-Celje dnevno redno nov mešani vlak št. 4881 a z odhodom iz Velenja ob 12.10 in prihodom v Celje ob 14.15.

— **Beogradska občina za rečeve.** Sirotinski oddelk beogradske občine sklicuje meščane na shod v svrhu izvolitve odbora, ki preskribi beogradskim siromakom za božične praznike primerne darove. Beogradska občina nabavi še ta mesec za siromašne otroke novo zimsko obleko. Nadalje bo dajala občina onim revnim družinam, ki dobivajo stalno podporo, drv po en kubični meter.

— **Spomenik v Prčepolju** v spomin padlim junakom iz tega kraja v bojih za osvobodjenje je bil posvečen v nedeljo 16. tm.

— **Otvoritev železniške proge Veleš-Sop.** Včeraj ob 10. dopoldne je bila svečano otvoritev nove železniške proge Veleš-

Štip, ki je za Južno Srbijo velikega narodnogospodarskega pomena in tudi strateškega zelo važna. Za gradnjo te proge je bilo izdanih 75 milijonov dinarjev. Z zelenjem in zastavami okrašen vlak je ob 10. dopoldne odpeljal iz Veleša. Udeleženci svečane otvoritve so bili v velikem številu. Centralno vlado sta zastopala prometni minister Andra Stanič in minister Uzunović, vojnega ministra general Cvetković, notranjega ministra ministrski načelnik Zika Lazič. Navzoči so bili tudi narodni poslanci iz Južne Srbije.

— **Prezident Masaryk na izloži naših slikarjev Petra Dobroviča in Branka Popoviča.** Prezident českoslovske republike si je ogledal v Manesevem paviljonu izložo naših jugoslovenskih slikarjev Dobroviča in Popoviča. Dolgo časa se je pomudil pri tej izloži in se živo zanimal za posamezne izdelke. Kritika v listih je za oba umetnika ugodna.

— **Kako skrbje v Parizu za nova stanovanja.** Iz Pariza poročajo, da so izvršena proučavanja načrtov za gradbo cenčnih stanovanj. Prvi obrok, 75 milijonov frankov posojila, katero je najelo pariško mesto, je že na razpolago in gradba hiš se takoj prične. Skupnega posojila bo 300 milijonov frankov in zgradi se tekom dveh let okoli 7000 novih stanovanj. Kako pa je pri nas?

— **Zakopani zakladi Čaruge?** Kakor poročajo osiški listi je odooval te dni zagovornik Čaruge dr. Vladimir Bujher k Čaruginemu očetu. V zvezi s tem krožijo po Osijeku vesti, da je stari Stanislavjevič Čaruga dr. Bujheru povedal, kje da leže zakladi Čaruge. Dr. Bujher o tem popolnoma molči ter na vsako vprašanje skomigne z ramami, kakor mizar Müller iz Vinkovcev, kadar ga radovedni Vinkovčani vprašajo za njegovo dedščino 16 milijonov dolarjev.

— **Menica za dva miliona dinarjev ukradena.** Glasom drжавne vesti beogradske policije je trgovec Dragutin Živković ukradel menico glasečo se na 2 miliona Din in pobegnil. Živković je star 34 let, je majhne postave, črni las, ima pristržene brke. Za njim je izdana tiralica.

— **Zagonečen slučaj v Beogradu.** Pred dnevi se je zvečer v kavarni Djokiča v Beogradu odigral zagonečen slučaj, ki še danes ni pojasnjen. Nenadoma je počil v kavarni strel, čigar žrtev je postal žagar Ljubomir Živković. Nihče ne ve, kdo je izpustil ali se je morda dogodila nesreča ali je Živković izvršil samomor? To je tajnost. Vse dogodek se je odigral nekako zagonečno. Očividci pripovedujejo, da je stal kavarnar Djokič pred vratmi svoje kavarne, dočim je bil Živković zunaj nje, oddaljen približno 3 m od njega. Obaj sta se pripravila in preprič je čim dalje bolj naraščal. Končno je Živković poslal svojo ženo po orožnik. Čim je žena odšla, je počil strel in Živković se je zgrudil na tla. Ko se je žena vrnila, je našla moža težko ranjenega. Prepeljan je bil takoj z ambulančnim vozom v bolnico, kjer so ga operirali. Zanimivo je, da Živković ni hotel izpovedati, kdo je streljal nani. Nekateri očividci zatrjujejo, da se je njemu samokres izstrelil v žepu, ko je hotel, da ga potegne iz njega. Ranjen pa je bil nekoliko nad desnim bokom. Pripoveduje se pa tudi, da ni bil opažen samokres ne pri Djokiču in ne pri Živkoviću. Tudi policija ni našla revolverja. Živković je podlegel poškodbam.

— **Života Živanović — srbski Čaruga.** Na poti v Pezarevac je bil te dni od roparjev napaden in oropan beogradski trgovec Vladimir Radivojevič. Tekom preiskave se je ugotovilo, da je napad izvršil zloglasni ropar Života Živanović, ki se že več let potepa v beogradski okolici. Že nad 27 let oblasli zasledujejo Živanoviča. Pred tem časom je Živanović izvršil več roparskih umorov in je nato pobegnil na avstro - ogrsko ozemlje. Tu se je klatil več let in ko so mu tla postala prevročja, je pobegnil v Romunijo, kjer se je sprl radi neke devojke s kapitanom neke ladje in ga med prepričom zabohtel. Znova je pobegnil na Madžarsko. Izbruhnila je naš svetovna vojna in tako se je lahko zločinec neženirano klatil po Budimpešti, kjer policija je imela dovolj drugega posla. Leta 1915. je prišel Života v Avstrijo in Srbijo in je dalje časa volniti v prid Avstrije. Ker je Avstrijecem zopet en »zagodeli«, je pobegnil v gore in je začel hajdukovati, sedaj ropajoč Avstrijce, sedaj zopet Srbe. Po umiku Avstrijcev je še vedno ostal v Srbiji, kjer se sedaj klati že polnih 6 let. ne da bi mu moglo oblati do živenga. Oblasli so sedaj uvedle obširno akcijo, da izsledijo tega starega grešnika.

Iz Ljubljane.

— **Predavanje v društvi »Soča«.** Pričela so se zopet zimska predavanja v društvu »Soča«. Vzhajalo vsako leto splošno pozornost in so dobro obiskana. Prvi predavatelj je bil letos gosp. prof. dr. I. Lah. On zna izborno pripovedovati, zanimiv in živahen je njegov govor, zato pa se zbere okoli njegovih predavanj vedno številno občinstvo. Tako je bilo tudi v soboto »pri Levu«, ko je slikal razmerje med Italijani in Jugosloveni po avstrijskih taboriščih zloglasnega imena, predočevali tamonje grenko življenje in udejstvovanje mentalitete enih in drugih, ravajajoč vmes posamezne značilnejše dogodke. Občinstvo je pazno sledilo vsemu predavanju, za katero je žel g. dr. Lah polno priznanje.

— **Nuščeva proslava v Českoslov.** Obci. V soboto zvečer je priredila aglita »Českoslovska Obeca« v restavraciji Zvezda intimen večer, posvečen jubileju Branislava Nušića. Poleg društvenih članov so se udeležili prireditelji starostar Jugosl. Sok. Saveza g. Engelbert Gangl s tajnikom dr. Fuxom, kot zastopnik mestne občine ljubljanske gerent g. Josip Turk, in za prosvetno upravo višji šolski nadzornik g. Josip Wester. Večer je otvoril s kratkim nagovorom predsednik Obce g. Jan Ružička. O Nuščevem življenju in književnem delovanju je predaval lektor

českega jezika na našem vseučilišču gosp. prof. dr. Burian. V svojem temeljitem, preglednem, vseskozi znanstveno zasnovanem govoru je podal Nušića kot dramatika, novelista, dramatika in esejista, ga naslikal tako plastično v vseh njegovih vrlih in nedostatkih in orisal tako objektivno, da je dobil vsakdo izmed poslušalcev zares pravo sliko tega velikega in zaslužnega našega kulturnega delavca. Gospa Horakova je recitirala s polnim razumevanjem odlomek iz Nuščevega romana »1915«, gospodična Ježkova pa izredno čustven odlomek iz pisateljeve avtobiografije. Bila je lepa prireditev, samo škoda, da udeležba ni bila taka, kakor bi jo bilo želeli.

— **Napredno obrtniško društvo v Ljubljani** bo priredilo v soboto dne 29. novembra t. l. zvečer v dvorani Kazine obrtniški družabni večer na katerega že danes vabimo vse obrtnike in prijatelje obrtnišva. Meseca decembra bo priredilo društvo obrtni večer, ki bo nudil praktični pouk v enostavnem knjigovodstvu, kalkulaciji, davčnih zadevah in obrtnem pravu. Na vse te prireditve že danes opozarjamo vse obrtnišvo, ki naj se jih v čim večjem številu udeleži.

— **Telovadba za dame.** Zdravstveni in estetski razlogi so rodili med damami željo, da otvori »Atena« poseben tečaj za damsko telovadbo tudi letošnjo sezono. Želji je društvo ugodilo ter sprejema nadaljnje prijase ob ponedeljkih in četrtnih od pol 6. do pol 7. ure v licejski telovadnici, Bleiweisova cesta.

— **II. javno predavanje ge. dr. Šimečeve** o nalezljivih boleznih in njih povzročiteljih se vrši v torek 17. t. m. ob 8. zvečer na šentjakobski šoli. Vstop prost in vsakomur dovoljen.

— **Pevsko društvo »Ljubljani Zvon«.** V ponedeljek dne 17. t. m. ob pol osmih zvečer skupna vaja.

— **Izgnubila se je zlata zapetnica,** ki je drag spomin in se prosi, da jo pošten najditelj vrne proti nagradi v upravnistvu »Sl. Naroda«.

— **Smrtna kosa.** Umrl je 16. tm. na Rakeku g. Emil M a r a z, špedicijski uradnik. Pokojnik je bil vester uradnik in dober družabnik. Imel je mnogo znancev in prijateljev. Pogreb bo v torek 18. tm. na Rakeku. Blag mu spomin!

— **Poličske ovadne.** Včeraj so prispele na policijo sledeče ovadne: radi tatvine 4, poškodbe tuje lastnine 1, samomora 1, izgrediv 2, plesa brez dovoljenja 3, prekoračenja policijske ure 3, prestopa cestnopoličjskega reda 1.

— **Zasaden vlomilec.** V Lattermanovem drevoju je službojuči stražnik 16. tm. ob pol 1. jutraj zasadel pri stolnici branjeve Elizabete Friškovec nekega mladega človeka, ki je skušal v stolnico vlomiti. Neznanec je že odprl eno ključavnico ter se baš lotil druge, ko ga je prijel stražnik. Na policiji so ugotovili, da je vlomilec 23 letni čevlarski pomočnik Juro Hutinec, rodom iz Hrvatske. Naknadno se je ugotovilo, da je skušal četrt ure popreje vlomiti tudi v trafiko Jaka Debeljaka, ki se nahaja tudi v Lattermanovem drevoju. Ker pa je Debeljak v trafiki spal in je čul ropot, se je zbudil in prižgal svetilko, na kar je vlomilec pobegnil. Hutinec je bil izročen sodišču.

— **Nesreča.** Ko je krznarski vajenec Maks Košir dne 15. t. m. ob 20. pasiral desno stran Donajske ceste, so je s hiše posetnika Colariča nenadoma utrgal približno 3 kg težak okras ter mu padel na glavo. Košir se je zgrudil nezavestno na tla ter so ga morali z rešilnim vozom prepeljati v bolnico. Njegova poškodba je težka.

— **Tatvina kolesa.** V gostilni »Pri Amerikancu« v Florianski ulici je bilo dne 16. t. m. opoldne odpeljano Jakobu Remškarju kolo znamke »Erika«, vredno 2250 Din.

— **Zeparji na Vodnikovem trgu.** Zeparji na Vodnikovem trgu so zopet pridno na poslu. Tako je bilo dne 14. t. m. zasebnici Mariji Strel ukradena iz zepa črna usnjata denarnica z 98 Din, naslednji dan 15. t. m. pa zasebnici Adeli Gruden črna denarnica z 200 Din.

— **Požar v dimniku.** Dne 16. t. m. okoli pol 19. je čuvaj z Grada opazil, da so se vnele saje v dimniku šentpeterske vojašnice. Obvestil je takoj gasilce, ki so odšli na lice mesta, vendar niso stopili v akcijo, ker je medtem že vajojstvo požar udušilo.

TRAGIČEN SAMOMOR.

V noči od 16. na 17. t. m. se je obesil v svojem stanovanju na Tržaški cesti št. 7 leta 1873. rojeni krojač Anton Kršič, rodom iz Šmartna pri Kamniku. Obesil se je na žebelj, zabit v steno tik nad posteljo. Zjutraj sta ga našla obvesnega oba sinova. Prezrela sta naglo vrv, toda bilo je prepozno, kajti Kršič je bil že mrtev. Dečka sta nato obvestila policijo, na kar sta dospela na lice mesta policijski zdravnik dr. Avramović in koncipist Polc. Dr. Avramović je ugotovil Kršičevo smrt, na kar je bilo truno pokojnika prepeljano v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

Samomor je Kršič izvršil radi družinskih razmer in deloma radi bede, v kateri je živel. Pokojni se je pred štirimi leti na novo oženil, vendar se s svojo drugo ženo ni razumel ter so bili prepri na dnevnem redu. Žena je tudi zanemarjala gospodinjstvo. Kršič se je jel udajati pijači ter je končno iz obupa izvršil samomor.

Iz Celja.

— **Trgovski ples v Celju** se vrši dne 3. januarja 1925 v vseh prostorih Narodnega doma. V to svrhu namerava sedaj trgovsko društvo otvoriti za svoje člane plesni tečaj, na katerem se bodo poučevali moderni plesi. Kdor se hoče teh plesnih vaj udeleževati, naj se takoj javi pri trgovskem društvu.

— **Osejni je nastal** v noči od nedelje na ponedeljek v podstrešnem stanovanju v »Regina« na Lanovski cesti. Napravil je precej škode, ker je stanovanca g. Brivarju pokvaril precej opravde. Dotično stanovanje sploh ni vredno, da se tako imenuje, v sedanji stanovanjski misli, ki vlada pri nas še vedno v nezmanjšani meri, pa se je uporabilo v stanovanjske svrhe

Gospodarstvo.

Glavni uvozni in izvozni predmeti.

Leta 1923. so glavni uvozni predmeti sledeči:

	Millj. Din	%
Bombažovo blago	1.750	21.05
Voljeno blago	713	8.58
Razni železni predmeti	359	4.32
Bombažev sukanec	337	4.06
Stoji in aparati	307	3.70
Kava	213	2.56
Premog vseh vrst	201	2.41
Sladkor	187	2.25
Olusčen riž	127	1.53
Železo, srovinina in polsurovinna	117	1.41
Želez, tračnice, žel. material, kovinske konst. za mostove in strehe	100	1.20
Bombaž, sirov	99	1.19
Rastlinska olja vseh vrst	98	1.18
Pločevina	90	1.09
Petrolej	88	1.06
Usnje za podplate	82	0.98
Sirove kože domačih živali	81	0.96
Bombaž, rokavice in nogavice	77	0.93
Mazilna olja	74	0.89
Vreče	70	0.84
Volneni šivani predmeti	64	0.77
Bombaževi šivani predmeti	61	0.73
Bencin	58	0.70
Steklo za šipe in zrcala	58	0.70
Drugi predmeti	2786	33.52
Skupaj	8310	100%

Uvozilo se je leta 1923.:

Blago:	Vrednost v Din:
Bombažovo blago	397.596.268
Voljeno blago	158.747.969
Bombaž, sukanec	120.581.417
Razni železni predmeti	65.086.725
Sladkor vseh vrst	57.396.810
Sirovi bombaž	46.666.550
Stroji in aparati	43.753.922
Železo srovinina in polsurovinna	38.693.988
Premog vseh vrst	37.580.999
Lanene in konoplj. tkanine	29.772.889
Sirove kože domačih živali	28.668.406
Pločevina	27.155.248
Elektrotehniški predmeti	26.870.690
Luščeni riž	23.464.424
Petrolej	22.037.585
Strojne kože	21.373.107
Vozovi	17.653.066
Tračnice in želez. material	15.748.814
Rastlinska olja	15.661.252
Bombaž, nogavice in rokavice	13.674.829
Steklo	12.625.591
Mazilna olja	11.825.835
Železni žebli	11.440.819
Sirova nafta	11.366.686
Skupaj	1.282.793.518
Drugi proizvodi	645.263.897
Celokupna vsota	1.928.057.415

Glavni naš uvozni predmeti za prvo letošnje četrtletje so približno isti, ne samo po vrednosti, temveč tudi po količini. Tudi v prejšnjih letih se nahajajo isti proizvodi v statistikah. Konstatirati moramo, da uvažna naša kraljevina predvsem izgovorjene fakrikate.

— **Državni izdatki in dohodki v juliju 1924.** Naš državni proračun je predvideval za april-julij 1924 — 3.468.333.333 D 32 para. Državni izdatki pa so znašali za to dobo 3.256.175.764 Din 15 para, tako da je država prištedila 212.157.569 Din 17 para. V proračunu predvidevani dohodki so znašali za april-julij 3.468.333.333 D 32 para, državna blagajna pa je prešla v tem času 3.311.848.868 D 62 para. Primanjkljaj v dohodkih znaša torej 156.484.464 D 70 para.

— **Ratifikacija pogodbe o poštinih hranilnicah** med Jugoslavijo, Češkoslovaško, Rumunsko, Avstrijo in Madžarsko se izvede v kratkem in stopi pogodba v veljavo sredi decembra. Poljska za sedaj h pogodbi ni pristopila.

— **Jadranska tarifa.** Te dni se ima vršiti konferenca za definitivne odredbe glede jadranske tarife. Zastopniki železniških direktorij iz Jugoslavije, Češkoslovaške, Italije, Avstrije in Madžarske bodo razpravljali o dveh predlogih: ali se sestavi skupna tarifa zveza prizadetih dežel ali pa da se ustanove prometni distrikti s posebnimi tarifami. Čehoslovaki žele tarifnih ugodnosti posebno v smeri proti Reki.

— **Dohodki beogradske občine.** Tekom 10 mesecev t. l. je imela beogradska občina dohodkov 60.518.468.76 Din, lani v istem času 50.648.379.79. Meseca oktobra je bilo dohodkov 8.522.856.73 Din.

— **Grška trgovska konferenca.** V Atenah se vrši te dni največja trgovska konferenca, kar jih je bilo kdaj na Grškem. Zbrani so zastopniki vseh trgovskih zbornic in združenj; zastopanih je okoli 180 korporacij. Gre za tržno trgovsko organizacijo, v prvi vrsti pa za ureditev izvoza. Osnuje se splošna trgovska zveza, ki bo imela okoli 60.000 članov.

— **Za pospeševanje sejmov.** Ministrstvo za saobračala je naročilo postajnim načelnikom, da v bodoče ob priliki sejmov v bližini lahko brez posebnega dovoljenja višje oblasti odredijo in priključujejo po svoji preudarnosti k vlakom potrebno število vagonov za živino, blago in občinstvo, ki gre na sejem.

— **Češkoslovaško - jugoslovnske trgovske zbornice.** Začela se je akcija za utrjevanje trgovskih stikov med našo državo in Češkoslovaško. Mislili se na snovanje češkoslovaško-jugoslovnske trgovske zbornice. O tem se bo razpravljalo na privredni konferenci, ki bo v Sarajevu začetkom 1925. Prihodnje spomlad odide delegacija naših trgovsko-obrtnih krogov radi te zadeve v Prago na posvetovanje.

— **Iz avstrijskega gospodarstva.** Novi avstrijski carinski tarif ne stoni še v veljavo, kakor se je nadejalo, ker se čaka na podpis trgovske pogodbe med Češkoslovaško in Avstrijo. Pogodba je sicer v svojih temeljih povsem gotova, ali težkoče so še v vprašanju carline na pivo. Avstrijski zastopniki so mnenja, da bi pomembni velik udarec za avstrijsko pivniško industrijo, ako bi ne štela primerna carina domače produkcije piva. Češkoslovaški zastopniki pa spravljajo podpis pogodbe v zvezo z znižanjem uvozne carine na češkoslovaško pivo. Na Dunaju upajo, da se difference kmalu odstranijo in da pride v kratkem češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš na Dunaj, ob kateri priliki se podpisne trgovska pogodba med obema državama. — **Produkcija premoga** v Avstriji je tekom prvih osmih mesecev zadostila za tretjino notranje potreščine. Nakupiti je bilo treba v inozemstvu premoga 210.000 ton. — **V železni industriji** se kaže nekako boljšanje. — **Skupno število nezaposlenih** je bilo koncem oktobra 81.000, od teh okoli 45.000 na Dunaju.

— **Turčija razdeljuje svoj dolg.** Komisija za ureditev starega turškega dolga je končala svoje delo. Razdelila je dolg na naslednje države in sicer na Grško, Palestino, Mezopotanijo in Sirijo, tako da ostane od 9.500.000 turških funtov dolga na Turčiji samo letno breme 6 milijonov. Nove države majo tri mesece časa za event. ugovore.

— **Dobave.** Vršile se bodo naslednje očetarne licitacije: Dne 28. novembra t. l. pri intendantu IV. armijske oblasti v Zagrebu glede dobave mesa za garnizijo Zagreb; dne 29. novembra t. l. pri intendantu Savske divizijske oblasti v Zagrebu glede dobave mesa za garnizijo Karlovac, Varaždin in Čakovec, dne 29. nov. t. l. pri Komandah mesta v Kraljevi, Dolnji Lendavi in Murski Soboti glede dobave mesa za te garnizije. — Dne 9. decembra t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave tovornega avtomobila. — Dne 10. decembra t. l. pri ravnateljstvu državnih žel. v Ljubljani glede dobave bankal-cina in svinca pri rav. drž. žel. glede dobave rebrastega jekla; pri rav. državnih v Sarajevu glede dobave jekla za vzmeti; pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave blazin in prevlek za odeje. Predmetni oglasi s natančnejšimi podatki so v pisarni trg. in obrt. zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

— **Oddaja izdelovanje kožuhov.** Pri ravnateljstvu drž. žel. v Ljubljani se bo vršila dne 2. dec. t. l. očetarna licitacija glede konfekcije kožuhov. Sukno in kože dostavi imenovano ravnateljstvo. Predmetni oglasi s natančnejšimi podatki je v pisarni trg. in obrt. zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Darujemo za sokolski Tabor!

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“.

Rus je s težavo zadrževal zmagovalni nasmech. Saj je minilo komaj šele pol ure, odkar je mladi lord Greystoke sedel na razmetani postelji in se božal in poigraval z Ajaksom, kakor da bi bil sam rojena opica.

V Pavloviču je tekoma pogovora dozoriel narčrt. Dovolil je v prodajo opice proti izredno visoki kupnini in pod pogojem, da mora kupnina biti izplačana onega dne, katerega bo opica oddal na krov ladje, ki bo čez dva dni nato odplula iz Dowera v Afriko.

Pavlovič je iz dveh nagibov sprejel John Clay-tonovo ponudbo.

Prvič je denar zanj imel vedno veliko privlačno silo in z opico ni zaslužil ničesar več. Odkar je prišla v stik s Tarzanom, je dosledno odklanjala vsako uplivanje pri predstavah in zdelo se je, da se je prvotno pokorila le zbog tega, da bi med množico radovednih gledalcev opazila Tarzana, svojega izgubljenega in pogrešanega prijatelja. Sedaj, ko je bil ta namen dosežen, se ji je zdelo odveč, da bi se kazala množici obsovaženih ljudi.

Naj so bili nagibi kakršnikoli, resnica je, da je ni ganilo nobeno prigovarjanje in vabljenje, nobeno sladkanje in prošnje. Zlasti se ni udala sil.

Enkrat samkrat je krotilec to poskusil, toda komaj je ušel z golim življenjem. Rešil ga je slučajno navzoči Jack Clayton, drugače bi ga opica razmesarila.

Poleg hrepenenja po denarju pa je polnila Pavloviču srce tudi volja po maščevanju, ki se je dvigala in utrjevala ob vsaki misli na bedno in mukepolno življenje, za kar je krivil edinoleto lorda Greystoka. To jezo na Greystoka je v poslednjem času podžgalo še dejstvo, da mu je Ajaks odgovarjal vsako službo in da je s tem prišel ob vsak zaslužek. Ta odpornost opice je do vrha nalila čašo gneva in srda proti Tarzanu. Ni mogloče drugače, da je Tarzan opico k tej odpornosti nahuškal. Tako si je Pavlovič to razlagal.

Pavlovičovo zločinsko nagnenje je še podvojila popolna razdrapanost njegovih duševnih in telesnih moči, ki jih je do skrajnosti izčrpalo trpljenje v življenju. Iz mirnega, mrlzlega in ravnodušno računajočega, inteligentnega zločince je postal zloben, nevaren in napol blazen človek, ki je bil sposoben za najodpornije zločine. Vendar pa je bil njegov načrt še vedno pretkano in previdno zamišljen, tako da ga je lahko mirno in neovirano izvedel. Predvsem je bilo gotovo, da lord Greystoke dogovorjeno svoto plača, bilo pa je tudi jasno, da bo maščevanje na sinu zanj najobčutnejša kazen.

Ta drugi del načrta je bil krut, surov in strašen. Manjkalo mu je vsake rafiniranosti, s kakoršeno je Pavlovič v svoji mladosti zamišljal in razpletal mojstrske zločine. Zato pa je bil ta načrt si-

To in ono.

Nečloveški oče.

Pred petimi meseci je utonil v potoku Turija v bližini sela Jankovci pri Beogradu neki petletni deček. Sodna komisija je ugotovila, da se mali Miodrag Subotić ni ponesrečil, temveč da ga je utopila njegova teta, 17 letna Petrija Vasiljevič. Bila je aretirana in je pri zaslišanju priznala, da jo je k zločinu nagovoril njen svak in oče otroka Milan Subotić in ji je obljubil zato 2000 Din nagrade. Nato je bil Subotić, ki je bil v Beogradu zaposlen kot tramvajski sprevoznik aretiran. Svojo sodelazbo pri umoru je odločno zanikal.

Pred dnevi se je vršila pred beogradskim okrožnim sodiščem druga razprava proti Milanu Subotiću in Petriji Vasiljevič. Prva razprava je bila preložena z ozirom na to, da so morali preiskati njeno duševno stanje. Zdravniški izvedenci so spoznali Petrijo za popolnoma normalno.

Zanimiva je predzgodovina zločina, ki prikazuje enostranost in zaslepljenost kmet-skega ljudstva glede pojmovanja o morali. Hčerka uglednega in bogatega seljaka Marka Vasiljeviča iz Jankovca je imela ljubavno razmerje s sinom nekoga sosedu, ki pa ni ostalo brez posledic. Ljubimec pa dekleta ni hotel poročiti in tako je hčerki uglednega seljaka grozila nevarnost, da bo izpostavljena javnemu zasmešanju vaskih prebivalcev.

Da se izogne sramoti, je dekle poročilo nekoga ubogega dninarja, ki naj da njenemu otroku svoje ime. Dinar Milan Subotić je bil z ženitvijo zadovoljen, saj je kazalo, da postane nekoč dedič svojega tasta. Kmalu po poroki je žena rodila dečka. Subotić je jel kmalu otroka sovražiti, kajti po vasi so se razširile vesti, da igra žalostno vlogo in tudi pričakovana bogastva tasta so zaenkrat izostala. Oba zakonca sta odšel živela v stalnem prepiru in ko se je Subotić naveličal življenja polnega razprtij, sramote in bede, je zapustil ženo in otroka ter odšel v Beograd, kjer je postal tramvajski sprevoznik.

V tramvaju je nekoč naletel na svojo svakinjo Petrijo Vasiljevič, ki je iskala službo v Beogradu. Od tega dne dalje sta se redno setajala in zdí se da je Vasiljevičeva večkrat potrebovala Subotičevo pomoč, kajti radi svojih ljubavnih avantur je bila vsaki hip na cesti.

Ko so jo nekega dne zopet postavili pod kap, je odšla v svoj rodni kraj v Jankovce. Nekaj dni po svojem prihodu se je odšla s svojim nečakom kopat v Turijo, kjer je deček utonil. Pri obravnavi je Vasiljevičeva zatrjevala, da se je vsak dan sestajala s Subotičem in jo je ta vedno pregovarjal, da umori dečka. Stari Vasiljevič je namreč svojega vnuka zelo ljubil in splošno se je zatrjevalo, da ga postavi za glavnega dediča.

Da se svojega tekmeča iznebi, je Subotić pregovoril svojo svakinjo, da dečka spravi s sveta. Pisal ji je tudi več tozadnih pism in ji obljubil bogato nagrado, če dečanje izvrši. Subotić je dosledno zanikal vse trditve Vasiljevičeve in trdil, da se s svojo svakinjo sploh ni nikoli sestel. Obsojen je bil na 15 let ječe. V splošnem ni napravil vtisa, da je zmogel takega zločina, pokopala ga je le trditve, da se ni nikoli sestel z Vasiljevičev, kar so mu dokazali. Njegov zagovornik je vložil ničnostno pritožbo. Vasiljevičeva pa je bila obsojena na dve leti ječe.

Tajnstvena dama s pajčolanom

Sarajevski listi poročajo zanimivo dogodbo o pustolovčinah neke mlade in elegantne dame. Dogodek je sledeč:

Te dni je prišla v Sarajevo mlada in elegantna dama. Ni prišla sama in tudi ne prostovoljno. Spremljal jo je detektiv železniške policije iz Slavonskega Broda. Seveda ji potovanje ni bilo prijetno in skušala je detektivu, ki je pazil z argosovimi očmi nanjo, pobegniti. Zahotelo se ji je svobode, in to svobodo je dosegla žal samo za malo časa. Nadeleč od postaje Somizovca je prosiša svojega spremljevalca, da-li sme na toaleto. Detektiv je to dovolil, vendar je ostal na preži pred vratmi, boječ se, da bi ptičica odletela. Ker se vrata toalete le niso hotela odpreti, je prišel detektiv sumiti. Nasiloma je vdrl vrata, ali elegantne dame ni bilo nikjer. Očividno je skočila z drvečega vlaka.

No, detektiv je bil mož dejanja. Bliskoma se je znašel; iz kupa je vrgel vso prtljago neznanke in skočil iz drvečega vlaka. Kakor v kinematografu... Nato je hodil ob progi in nadzoroval vso bližnjo okolico. Zaman. Neznake ni bilo nikjer. Končno je detektiv preiskal še gozdčič, ki se nahaja ob progi med krajema Semizovca in Rajlovca. In res je zasaul elegantno begunko, ki se mu je škodoželjno smejala v obraz. Detektiv pa si je mislil, da kdor se poslednjič smeje, se smeje najbolje, vklebil je lepo neznanke in z naslednjim vlakom sta se odpeljela v Sarajevo, kjer je bila tujke izročena policiji.

Na policiji je elegantna mlada dama izpovedala, da se piše Katica Kitty Vida, da je stara 22 let, že ločena in rodem iz Našice. Burno je bilo njeno predživiljenje in polno pustolovčin, ki so ostale doslej prikriti.

Pred dobrim mesecem je prišla v Maribor, kjer si je najela sobo v najlepši hotelu. Zahajala je samo v boljšo družbo in iskala znanstva med višjimi častniki in drugimi vplivnimi osebami. Zato je postala policija nanjo pozorno in jo je jela nadzorovati. Nekega lepšega dne pa je Katica Kitty izgnila iz Maribora tako nenadno, kakor je prišla. Medtem je policija prešla iz Sombora od nekoga bančnega uradnika obvestilo, da se v Mariboru pod njegovim imenom skriva neka navadna prostitutka, ki na njegovo ime in račun izvršuje po raznih krajih Jugoslavije različne sleparije, poverbe, prevare in izrablja vsakogar v svoje vrhne. Uradnik navaja dalje, da naj se Katica, ki ni njegova žena, aretiru.

Nekaj dni za tem je bila Katica Kitty aretirana in pripeljana na policijski komisariat v Maribor kjer so preiskali njeno prtljago. Pri preiskavi se je našlo v ročni torbici 17 vizit, večina uglednih oseb. Med drugimi so bile tu vizitke generalstarih oficirjev, višjih uradnikov iz Beograda, bančnih ravnateljev, inženjerskega, narodnih poslancev itd.

Katica Kitty je elegantno oblačena: nosi pisan in dolg Turkanamen jumper, zelen barhast povrnik, elegantne zimske čevlje in lep klubuk iz volne. Čez obraz ima pajčolan. Njeno pravo ime in predime se ni moglo ugotoviti. Tudi se ne ve, kaj je njen poklic in verjetno je, da volnini v prilog kake naše li-beznjevne sosedu. Gre torej za novo Andreolico... V ostalem govori Kitty perfektno madžarsko. Na jezik na lomi le za silo. Sarajevska policija je uvedla obširno poizvedovanje, da razkrinka tajinstveno damo s pajčolanom.

106 let stara nevesta. Najstarejša nevesta na svetu je brezdomno Madame Betsy Pennick iz kralja Tiptree, okraj Essex v Franciji. Dama je stara 106 let ter jo je pred kratkim zadela huda nesreča. Vodila je gospodinjstvo pri nekem ne baš mladem gospodu, ki je pred tedni v starosti 96 let umrl. Njegova smrt je silno užaloštila staro damo. Čim se je nekoliko potolažila, je izjavila nekemu novinarju: »Hodim si polskati novega soproga, ki bo skrbel za mene na stra letu! Gospa Pennick se je prvkrat poročila pred 86 leti. Že nad 40 let je vdova, sedaj pa se je zopet naveličala samotarenja.

Kakadu kot rešitelj. V zadnjem času so štirje banditi, ki so imeli svoj avtomobil, ožročali več vasi v grofiji Surrey v Angliji. Roparji so postopali pri svojih napadih zelo brutalno in prebivalci omenjenih vasi so živeli v stalnem strahu ter se niti niso upali na ceste. Zato so postali glasnici še držejši in dočim so poprel izvrševali vlome v stalle, so se sedaj lotili bogatejših posestev in poslopij. Pred kratkim je ta topla skučala oropati neko posestvo v Hyfleetu. Zhrli so že lep plen, katerega so hoteli odpeljati z avtomobilom, ko so nenadoma začuli glas: »Halo, kaj delate tu?« Nenadni krik je prestrašil zločince, ki so pobegnili, pustec plen na lcu mesta. Rešitelj je bil to pot naveden kakadu, ki je izgovoril omenjene besede. Zanimivo je, da stanovalci v vili niso opazili neprijetnega obiska.

Po vzorcu Leopolda in Loeba. — V Newyorku je bil odkrit zločin, ki popolnoma sliči zločinu, ki sta ga izvršila znana čilcaška morilca Leopold in Loeb. Našlo se je truplo 13-letnega dečka Schwarza, ki je bil umorjen od štirih otrok v starosti 8 do

13 let. Neposredno sta bila pri umoru udeležena 12-letna Adam Rotunda in Harald Mega. Priznala sta, da sta Schwarza ustrelila in nato zavlekla na samotno mesto v močvirju, kjer sta ga pokrila s listjem. Hotela sta igrati Loeba in Leopolda. Kasneje sta prvotno priznanje preklekla in zatrlujeta, da je bil Schwarz pri lovu na bobre po nesreči ustreljen. Obravnava proti štirim mladinskim morilecem bo prihodnji tork pred mladinskim sodiščem v Newyorku.

Ameriške dijakinje proti toaletni umetnosti. Dijakinje na vseučilišču Hackensack so sklenile, da opuste odslej prostovoljno vsako toaletno umetnost. Sprejelo so resolucijo, s katero se obvezujejo, da se bodo oblačile povsem preprosto in ne bodo nosile nikakih izredno kratkih krta ali bluz brez rokavov. Nadalje opuste vsako vporabo lepotilnih sredstev, tudi ne bodo več kadile in v javnosti ne več preklinale. Če bo res?

Poljska, slovanska velevlad?

Takoj za Italijo, ki je najmanjša evropska velevlad, prihaja po obsežnosti ozemlja in številu prebivalcev (50 milijonov) slovanska Poljska. Njen geografsko-politični položaj je izredno važen za mir in red v Evropi. Nemci ne samo da ne morejo preboleti, da so nekaj ugrabljeno poljsko zemljo (Pomorje, Poznanj, Gornjo Šlezijo) 1918 morali Poljakom vrniti, hočejo imeti zveze z boljševiki in tu jim je na poti neboljševiška Poljska. Zato se vsakdo, ki gleda na evropsko politiko s širšega stališča, mora ozirati na Poljsko kot teden faktor mira na vzhodu Evrope, a Poljska sama se zaveda, kako nevaren je njen položaj med Nemci in Rusijo.

Francija, ki ima tudi živa izkustva z Nemci, je spričo tega primerno uravnavala svoje odnose do Poljske. Poljsko-francoske simpatije so stare in že zgodovinske ter ne samo politične nego i kulturne. Vendar je ta zveza ohladnela v zadnjih 40 letih, odkar je Francija mislila na rusko svojo zaveznico ter spričo tega s poljskim vprašanjem ni postopala kot internacionalnim vprašanjem. Ko je carska Rusija propadla, so se Francozi zopet obrnili k Poljakom ter je bila po vojni sklenjena politična in vojaška zveza med Francijo in Poljsko. Na Nemce pazijo na vzhodu Poljaki, kakor na zapadu Francozi. Sam generalissimus francoski, Foch, izredno ljubi in čisti Poljsko ter je njen maršal. Poljski vojni minister general Sikorski je bival sedaj dva meseca na francoskem službeno ter študiral, konferiral in poročal; posebno se je zanimal za morská pristanišča. In francoski oficijelni krogi so ga prisrčno sprejemali in naglašali francosko - poljsko vzajemno vernost.

Med tem je pa Herriotova Francija teoretično priznala sovjetsko Rusijo. Poljaki bi se mogli zdeti, da se Francija vrača k ruskemu prijateljstvu, ki je za carstva bila negacija poljske samostalnosti. Da bi pokazala, da priznava ne boljševiške Rusije ne pomeni odvrčanja od Poljske, je Francija sklenila svoje poslanstvo v Varšavi dvigniti na veleposlaništvo (embassado) ter s tem priznati Poljski značaj velevlad. To bo počasi imelo za Poljsko velik pomen (in letos je na zborovanju Lige narodov Poljska igrala važno vlogo), a za vse Slovane je razveseljivo dejstvo: nova velevlad, Poljska. V koncertu evropskih držav igra odlično vlogo, včasih se celo zdi — eno glavnih Češkoslovaška. Ako bo Poljska sledila zgledu svoje slovanske sestre, pride končno tudi Slovanstvo do onega ugleda in upliva v Evropi, ki mu gre po številnosti njegovega prebivalstva.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

ker mu prihrani dolgo in utrudljivo pot, zanj pa bi bila to zaba.

»Veste,« je razlagal, »pri meni doma ne bo nihče ničesar slutil, ker so vsi prepričani, da sem s popoldanskim vlakom odšel v Solo. Namesto v Solo, pa pridem sem. Nato spremim Ajaksa do Dowera in pridem v Solo samo za en dan pozneje. Nihče ne bo ničesar vedel, nikomur se ničesar ne pripeti, jaz pa bom vendarle še en dan v družbi Ajaksa, predno ga odpeljejo.«

Ta dečkov načrt je bil v čudovitem skladu s Pavlovičevimi zamisli. Tako v skladu, da bi od svojega lastnega načrta lahko odstopil, ako bi poznal dalje Jackove namene. Podpiral bi ga le v njegovem lastnem načrtu, kar bi bilo tudi zanj ugodneje, ko bi vedel, kakšna usoda ga čaka čez nekaj ur.

Popoldne sta se lord in lady Greystoke na kolodvoru poslovila od svojega sina in ga opazovala, kako se je udobno uedel v oddelek prvega razreda, ki naj ga pelje v Solo. Pa komaj sta roditelja odšla, je sin pograbil svojo prtljago, hitel iz vlaka pred postajo in se uedel v prvi voz, da ga odpelje v Rusovo stanovanje. Mrak je že padal, ko se je ustavil pred stanovanjem. Pavlovič ga je že pričakoval. Hodil je nemirno po sobi gor in dol; opico je imel na debeli vrvi privezan k postelji. Temu se je Jack začudil in je vprašujoče pogledal na Pavloviča, ki je polglasno hitel pojasnjevati, da opica najbrže slutí, da jo bodo odpeljali in namerava uteči.

guren in je imel to dobro stran, da bo mogel krivdo zvaliti na Ajaksa, ki bo s tem istočasno kaznovan za njegovo odpornost in neposlušnost.

Sreča je bila Pavloviču izredno mila. Vse okoliščine so ga podpirale. Čisti slučaj je hotel, da je mladi lord Jack prisluškoval, ko je oče obvestil lady Greystokovo, da se mu je nakup opice končno posrečil. In to pod pogojem, da jo odpošlje nazaj v domovino in vrne svobodi: Ko je deček to vest čul, je prihitel in prosil, naj opice ne odpošlje v Afriko, naj jo obdrži v hiši, da bo on imel prtljajo in tovariša, s katerim bi se igral. Toda lady Greystokova se je zgrozila že ob sami misli, da bi imela v svoji bližini tako nevarno žival. Jack je prosil, lokal in se jezil — toda vse zamanj. Jane je ostala neizprosna. Končno se je tudi Jack navidezno umiril in zadovoljil s tem, da Ajaksa odpošljejo v njegovo domovino, Jacka pa v izven londonsko Solo, katero je v počitnicah obiskoval.

Jack ta dan ni obiskal Ajaksa. Čas je uporabil v druge namene. Denarja je imel vedno dosti in v sili je mogel vedno dobiti še par sto liber šterlingov. Ta denar je deloma uporabljal za kup najbolj čudnih stvari, katere je znal na tako previden način spraviti domov, da ga ni nihče zapazil.

Drugo jutro je hitel v stanovanje Rusa Pavloviča. Jack temu starcu ni popolnoma zaupal, ker ni poznal njegovega značaja in je imel bojazn, da ga izda očetu. Zato mu svojih pravih namenov ni odkril. Popolnil ga je, da bi smel Ajaksa spremljati do Dowera. To mora biti starcu všeč,

M. KRISTOFIČ - BUČAR, Ljubljana, Stari trg 9
Damska in otroška konfekcija — prodaja po nizki ceni
k r a s n o: Jope tudi za deklice, toaletne, obilne in druge pletenice
bluze, jumperje, krila, obleke in drugo damsko konfekcijo
OTROŠKE OBLEKICE, PLAŠČKE velika izbira.

Brez posebnega obvestila. 6950
Fani Perenič
Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in
znancem žalostno vest, da je naša ljubljena teta in
sestrična, gospodična
Fani Perenič
včeraj ob 9. zvečer po kratki in mučni bolezni bogu-
vdano premnila.
Pogreb blage pokojnice bo v torek, 18. novembra
1924 ob 11. uri popoldne iz hiše žalosti, Stari trg 30,
na pokopališče k Sv. Kristofu.
Ljubljana, 17. novembra 1924.
Mestni pogrebni zavod. Žaluječi ostali.

6955
Melhijor Maraž
Danes je umrl na posledicah dolgotrajne še v
vojni dobljene bolezni gospod
Melhijor Maraž
Z njim smo izgubili neumornega, vestnega
uradnika in zvestega, priljubljenega tovariša, kateremu
ohranimo časten in trajen spomin.
Rakek, 16. novembra 1924.
Špedicija Ludovik Ševar v.d. in uradništvo

Ugodna priložnost
za dame, gospode in otroke.
Radi popolne opustitve trgovine razprodajam po tovarniških cenah
galoše in snežne čevlje
svetovno znane znamke „Trotter-Helsingborgs“ tudi posa-
mezne pare. — Naslov ali eventualna naročila pri reklamnem zavodu
„APOLO“ Ljubljana, Stari trg 19/II. 6 51

Telefon 351 **GALUN** Telefon 351
(kalijev) prvovrstna kvaliteta (kemično čist, popolnoma brez
železa) in kristalnih in mokri izdeluje in prodaja po konku-
renčni ceni
Kemična tovarna Moste pri Ljubljani
Zahtevajte oferte in vzorce!
Dobavljamo promptno vsako količino.
6912

168 Din
stane svilen jumper z dol-
gimi rokavi, dokler
traja zaloga
A. Šinkovec nasl.
K. SOSS
Ljubljana, Mestni trg 19

Inserirajte v „Slov. Narodu“

TUDI VI hočete svojega soproga
presenetiti z lepim in koristnim božičnim darilom.
Najbolj koristno božično darilo je pisalni stroj
„ERIK“
za pisarniško in privatno uporabo. 6764
Tudi na ugodne mesečne obroke.
THE REX CO, Ljubljana, Gradišče 10

NARODNA TISKARNA
VSEBUJE
TISKARSKA
DELA V VSAKI
KOLIČINI IN SICE:
URADNE TISKOVINE, CO-
NIKE, KOVERTE, RAČUNE, HRA-
NILNE IN ZADRUŽNE KOLIČICE, PO-
ROČNA NAMANIJA, VABILA, CIRCULARJE,
VSTOPNICE, STIKETJE, BRIVKA NAHA-
NILA, SAVITKE, ČASOPISE IN VSA V TISKARSKO
STROKO SPADAJOČA DELA OKUPO IN CENO. NAROČILA
SPREJEMA TUDI „NARODNA KULTURNICA“, PRILAGODNA ULICA
LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA 5

Pisalni stroji, potrebščine
mekanična delavnica
3591 (povravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6.
Specijalist
za gerske čevlje
in fabrike škornje.
P. LUŽAS, 6308
Ljubljana, Sv. Petra cesta 7
Jos. Podkrajšek
Ljubljana, Jeričev trg
priporoča svojo bogato zalogo vseh
vrst pletenih, modnega blaga, perila,
očevalnic za štiri, vse po zlatih
cenah. Pisarna naročila točno z
obratno pošto. 137/T

Zamenjam takoj
najemnik hišo, naimodnejšo,
dvanadstropno z vrhom, cena D n
650.000, najemnik hišo, dva-
nadstropno, cena D n 200.000, v
odlični legi s hišama v Zagre-
bu tudi posamič. Več nove M.
Benno Egger, Graz, Neu-
terg 47. Poština Din 5

Kupita se
2 voza - nosilnost cen
3000 kg. Istotam se vze-
meta v reje 1-2 kom'a
brez glava. Naslov se po-
izve pri Aloma Company,
Ljubljana, Kongresni trg 3.
6998

Električni kahalni obroč.
NOVO!
Vsaak lonec električen
skuhava v šest minutah!
Soprodaja: Elektro-Kompany,
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

Nudim lasne obročke
vpletke (kile), barvanje las z
„L' Oreal Hane“
M. PODKRAJSEK,
frizer za dame in gospode,
Sv. Petra cesta 32 1985

40 elektro motorjev
najboljši fabrikat s 40 %
popusta! Vse električni
materijal globoko pod dnev-
nimi cenami. Elektro
Company, Ljubljana,
Sv. Petra c. 25. 120-T

Za odgovore uprave
naj se prišle
1 dan, plačuje se
vnaprej.

Kuharica,
starejša, samka ali vdova
brez otrok, se išče za
kuhinjo do 35 oseb za
zdravilišče na nekem oto-
ku v severnem Jadranu.
Stanovanje in okraja v
hiši. — Ponudbe s priče-
vali in zahtevno glede pla-
če do najpozneje 25. t.
m. na upravo „Slovenske-
ga Naroda“ pod naslovom
„Jadran“ 6891e.

Kurir
Dve železni peči,
manjši in dobro ohranje-
ni, se kupita. — Naslov
pove uprava „Slovenske-
ga Naroda“ 6940

Službe
Čevljarskega
pomočnika
sprejemem po možnosti takoj.
Hrana in stanovanje
v hiši, plača po dogovoru.
Ostane lahko tudi kot po-
slovodja, ker imam dve
delavnici. Tudi odgovorim,
če se zahteva. —
August Korenčki, Pakrac
(Slavonija). 6944

**Knjigovodkinja-
bilencistka,**
samostojna moč, z več-
letno prakso, perfektna
slovenska in nemška ko-
respondentinja, želi pre-
meniti mesto. — Ponud-
be so prositi pod „Januar
1925/6838“ na upravo „Sl.
Naroda“.

Stanovanja
Na skupno hrano
in stanovanje v bližini
opere se sprejmeta dva
uradnika. — Naslov pove
uprava „Sl. Naroda“ 6942

Prazno sobo
s kuhinjo
išče fina in solidna gos-
podinja s 1. decembrom.
— Ponudbe s pogoji pod
„F 124/6903“ na upravo
„Slov. Naroda“.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5—

Odda se soba
z dvema posteljama — v
Streliški ulici štev. 18, I.
nadstropje. — Ogleda se
lahko vsak dan od 12. do
2. popoldne. 6904

Stanovanje,
krasna lega, 30 minut od
glavne pošte, obstoječe iz
petih sob, sobe za služki-
njo, kopalnice in drugih
pritiklin, električna raz-
svetljava in vrt, se takoj
oddaja. Vse stanovanje je
elegančno opremljeno in
se odda kot tako sistem,
ki posodi lastniku primer-
no vsoto. — Ponudbe z
navedbo posojila pod
„Priloznost/6948“ na upr.
„Slov. Naroda“.

Prodajam
Regal,
nov, 4 m dolg, 70 cm ši-
rok — se ugodno prodaja.
— Matek, Ljubljana, Dal-
matinova ulica 13. 136/T

**Pozor! — Razpro-
daja pohištva**
radi opustitve trgovine
po najnižji ceni: 1 klub-
garnitura, 1 pisarniška
oprema, več spalnic — do
25. novembra t. l. — Jos.
Andlovic, Ljubljana, Ko-
menskega ulica 28 (poleg
gostilne Brezovšek). 6895

Nepremičnine
Kupci
nepremičnin!
Zahtevajte v vsakem
javnem lokalni reklamni
list „POSEST“ v kate-
rem so obširni popisi
raznovrstnih vil, stano-
vanjskih, trgovskih, obrt-
nih in gostilniških hiš ter
posestev, kmetijskih in
graščinskih posestev, mil-
nov, zag. stavbišča —
Na željo Vam dostavlja
list brezplačno — Real-
iteta pisarna „Posest“,
d. z o. z. v Ljubljani, Sv.
Petra cesta 24. 119/T

**Prodaje se dvo-
nadstropna hiša**
na Sušaku na Lujzinski
cesti, doris 18/8 m. Pri-
zemlje je pripravno za
večju obrt, garažo ali sla-
galjšče. Dvorišče, vodo-
vod, elektrika. Prizemlje
je prazno. — Naslov pove
uprava „Sl. Naroda“ 6920

Razno
Trstje za stropne
se dobi najceneje pri
Anton Steinerju, Ljublja-
na, Jeranova ul. 13. 53 T

Perje,
kokoške, račje in gosje,
puh, oddaja vsako mno-
žino po zmerni ceni —
tvdka E. Vajda, Cako-
vec 52/T

Slike za
legitimacije
izdeluje najhitreje foto-
graf Hugon Hibšer,
Ljubljana, Valvazorjev
trg št. 7. 56/T

Pozor!
Plačam boljše kakor
vsako drugo za stare
obleke čevlje in pohiš-
tvo. Dopisnica zadostu-
je, da pridem na dom. —
Martin Dramé, Ljubljana,
na Sv. Jakoba nabrežje
št. 29. 6926

Vinočoč
„Grajka Metla“ v Ljube-
ljani, Mestni trg št. 13
— naznanja, da se točijo
pravkar dobla vina, ka-
kor: silvanec, rizling tra-
mince, črnina. Čez ulico
liter Din 1— ceneje. —
Priporoča se za obilni
obisk tudi za deželo. 6918

6947
Rešen vsega trpljenja, zapuščajoč me v uzmerni
bol, se je preselil v večnost moj dobri soprog, gospod
Emi Maraž
Ispod. uradnik
danes ob 10. popoldne.
Zemski ostanki preblagega pokojnika se položijo
v torek 18. t. m. na tukajšnjem pokopališču k več-
nemu počitku.
Vaj, ki ste ga poznali, ga ohranite v blagem spo-
minu!
Rakek, 16. novembra 1924.
Globoko žaluječa soproga.

Darujte za „Sokolski Tabor!“,
6752
V vseh specerijskih prodajal-
nah se dobi
JOHAN
najboljši prihranek s hrani.

Ivan Kačič
ravnatelj podružnice Ljublj. kreditne banke v Gorici
Pogreb blagega pokojnika se je vršil v nedeljo, 16. t. m. iz
hiše žalosti, Via Angiolina 32, na tukajšnje pokopališče.
Gorica, dne 16. novembra 1924.
Mária Kačič roj. Bénédek, soproga. — Marijana, Meta in Alenka, hčerke.
Ivanka Kačič roj. Sužnik, mati. — Jela dr. Gregorinova roj. Kačič, Vera
Kačič, sestri. — Rodbini Bénédek in prof. dr. Gregorin.